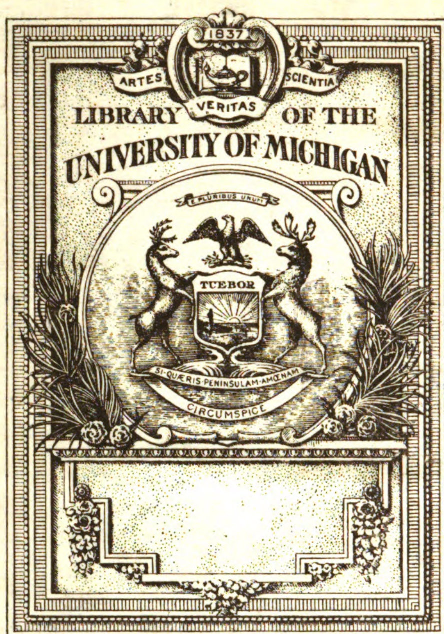

1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

38
24
2
14
76
2

IULII POLLUCIS

ONOMASTICON

EX RECENSIONE

IMMANUELIS BEKKERI.

BEROLINI A. 1846.

PROSTAT IN LIBRARIA FRIDERICI NICOLAI.

PRAEFATIO EDITORIS.

Iulium Pollucem sophistam novimus *λεξιφάντην*, sed eundem rerum multarum, quae iam aliunde disci non possunt, auctorem et magistrum. hunc cum ita editum viderem ut, quanto cum dispendio emeretur, tanto cum taedio legeretur, experiri iuvabat ecquo pacto habilem possem parvoque parabilem reddere. itaque urceus coepit institui: amphorae si quid simile exit, gratiae habendae Viris Illustribus, qui mihi codicum manuscriptorum usum vel impetrarunt vel concesserunt.

habui autem codices Parisienses duo et Palatinum.

Parisiensium praestat (*A*) qui inter Regios nunc numeratur **2670**, antea deinceps fuit *n*° 5 *tertiae decimae* CIↃIↃCCCCXCIX, **86**, **2217**, **3510**; membranaceus ille quidem, foliis **383**, altis pollices quinos ferme, latis ternos; quorum secundo legitur, quod Lederlinus in ora primi sui repertum praef. p. **16** posuit, scholion: *ἰστέον ὅτι — εὐληπτότερον*; versibus vicenis singulis; libris transpositis ita ut quintus sexti locum et numerum teneat (f. **233** *v*), sextus

septimi (f. 272 *r*), septimus quinti (f. 189 *r*). eximius codex, nec Falckenburgiano nisi ultimis in libris, octavo nono decimo, deterior.

Parisiensis alter (*B*) et ipse Regius est, 2647, olim Tellerianus Remensis 92 et Reg. $\frac{3257}{2}$, bombycinus; foliis 123, altis pollices $8\frac{1}{2}$, latis 6; versibus tricenis ternis quaternisve.

Palatinus denique Heidelbergensis (*C*), n. 375, ab Iungermanno dudum accurate excussus, foliis membranaceis 283, quae alta sunt pollices 11, lata $7\frac{1}{2}$, Pollucem inter Harpocrationem et Oribasium habet (f. 53—224). desunt folia singula post f. 137, 144, 165, 216, 218; desunt versus aliquot post f. 224.

est ubi ab his et reliquis codicibus destitutus meas secutus sim opiniones. ibi simpliciter, quid vulgo legatur, soleo commemorare.

Scrib. id. Nov. a. 1845.

ΙΟΥΛΙΟΥ ΠΟΛΥΔΕΥΚΟΥΣ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΝ.

A.

Κομμόδῳ Καίσαρι Ἰούλιος Πολυδεύκης χαίρειν. ὦ παῖ πατρὸς ἀγαθοῦ, πατρῷόν ἐστί σοι κτῆμα κατ' ἴσον βασιλεία τε καὶ σοφία. τῆς δὲ σοφίας τὸ μέν τι ἐν τῇ τῆς ψυχῆς ἀρετῇ, τὸ δ' ἐν τῇ χρείᾳ τῆς φωνῆς. τῆς μὲν οὖν ἀρετῆς ἔχεις τὸ μάθημα ἐν τῷ πατρί, τῆς δὲ φωνῆς, εἰ μὲν ἦγεν αὐτὸς σχολήν, παρεῖχεν ἄν σοι
τὸ ἡμῶν ἐλάχιστα δεῖσθαι, ἐπεὶ δ' ἐκεῖνον ἡ σωτηρία τῆς οἰκου- 2
μένης ἀπασχολεῖ, ἔγωγ' οὖν ἔν γέ τί σοι πρὸς εὐγλωττίαν συμβαλοῦμαι. ὀνομαστικὸν μὲν οὖν ἐστὶ τῷ βιβλίῳ τὸ ἐπίγραμμα· μηνύει δὲ ὅσα τε συνώνυμα ὡς ὑπαλλάττειν δύνασθαι, καὶ οἷς ἂν ἕκαστα δηλωθείη· πεφιλοτίμηται γὰρ οὐ τοσοῦτον εἰς πλῆθος ὁπόσον εἰς κάλλους ἐκλογήν. οὐ μέντοι πάντα τὰ ὀνόματα περιείληφε τουτὶ τὸ βιβλίον· οὐδὲ γὰρ ἦν πάντα ῥᾴδιον ἑνὶ βιβλίῳ συλλαβεῖν. ποιήσομαι δὲ τὴν ἀρχὴν ἀφ' ὧν μάλιστα προσήκει τοὺς εὐσεβεῖς, ἀπὸ τῶν θεῶν· τὰ δ' ἄλλα ὡς ἂν ἕκαστον ἐπέλθῃ τάξομεν. ἔρρωσο.

Θεὸς καὶ θεοὶ καὶ δαίμονες· οὕτω γὰρ Ὁμήρῳ δοκεῖ δαί- 5
μονας καλεῖν τοὺς θεούς. καὶ Πλάτων δὲ τὸν τοῦ παντὸς κυβερνήτην μέγιστον δαίμονα ὠνόμασεν, ἐπειδὴ τῆς αὐτῆς
χρείας τὸ θεῖον καὶ τὸ δαιμόνιον. καὶ τὸ μὲν χωρίον ἐν 6
ᾧ θεραπεύομεν τοὺς θεούς, ἱερὸν καὶ νεώς, ἔνθα δὲ καθιδρύομεν, σηκὸς καὶ τέμενος· οἱ μὲν γὰρ ἀκριβέστεροι σηκὸν τὸν τῶν ἡρώων λέγουσιν, οἱ δὲ ποιηταὶ καὶ τὸν τῶν θεῶν, ὡς οἱ τραγῳδοὶ «ἁγνὸν εἰς σηκὸν θεοῦ.» τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ πρόδομος, καὶ τὸ κατόπιν ὀπισθόδομος, καὶ ἡ εἴσοδος προ-
πύλαια. αὐτὰ δὲ ἃ θεραπεύομεν, ἀγάλματα, ξόανα, ἕδη 7
θεῶν, εἰκάσματα θεῶν, εἰκόνες, μιμήματα, τυπώματα, εἴδη, ἰδέαι· βρέτας δὲ ἢ δείκηλον οὐκ ἔγωγε προσίεμαι. ἐφ' ὧν

§ 2 vs. 2. γέ om *A*. 3. ἐστὶ om *A*. 4. συνωνύμως ὑπαλλάττειν δύναται *A*. 7. πάντα om *B*.

1 *

δὲ θύομεν ἢ πῦρ ἀνακαίομεν, βωμός, θυμιατήριον, ἑστία·
ἔνιοι γὰρ οὕτως ὠνομάκασιν. οὕτω δ' ἂν κυριώτατα καλοίης
τὴν ἐν πρυτανείῳ, ἐφ' ἧς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον ἀνάπτεται.
8 ἐσχάρα δ' ἰδικῶς δοκεῖ μὲν ὧδε ὀνομάζεσθαι ἐφ' ἧς τοῖς
ἥρωσιν ἀποθύομεν· ἔνιοι δὲ τῶν ποιητῶν καὶ τὸν τῶν θεῶν
βωμὸν οὕτω κεκλήκασιν.

εἴη δ' ἂν ὁ μὲν εἴσω περιρραντηρίων τόπος ἔνθεος,
ἱερός, καθιερωμένος, καθωσιωμένος, ἀβέβηλος (καίτοι οὐ-
9 δέπω ἐντετύχηκα τῷ ὀνόματι), ὁ δ' ἔξω βέβηλος· τὸ γὰρ
ἀνίερος ἁρμόττοι ἂν μᾶλλον ἐπὶ τῶν οὐ καθαρῶν τόπων.
εἰ μέντοι καί τι χωρίον ἄβατον εἴη τοῦ ἱεροῦ, τοῦτο καὶ
ἄδυτον εἴποις ἂν καὶ ἄψαυστον καὶ ἀψαυστούμενον καὶ
10 ἀθέατον καὶ ἀνάκτορον. οἱ δ' ἀνειμένοι θεοῖς τόποι ἄλση
τε καὶ τεμένη καὶ ἕρκη, καὶ ὁ περὶ αὐτὰ κύκλος περίβολος.
εἰ δὲ καὶ ἄσυλόν τι εἴη, τοῦτο κρησφύγετον λέγε καὶ φύ-
ξιμον· καὶ ἱεροὺς ὅρους, ἐντὸς ὧν ἱκέταις ἀσφάλεια. ἡ δ'
ἄνετος θεοῖς γῆ ἱερὰ καὶ ὀργάς.

11 τὸ δὲ οἰκοδομῆσαι νεὼν λέγοις ἂν καὶ περιβαλέ-
σθαι νεὼν καὶ ἐγεῖραι νεὼν καὶ ἀναστῆσαι νεὼν καὶ ποιή-
σασθαι νεών, καὶ νεὼν ἐργάσασθαι, καὶ συνθεὶς νεωποιῆ-
σαι. φιλοτιμότερον δὲ καὶ τὸ νεὼν περιεργάσασθαι τῷ ἀγάλ-
ματι. τὸ δὲ ἄγαλμα ἱδρύσασθαι ἐρεῖς καὶ στή-
σασθαι, ἐνστήσασθαι, ἀναστῆσαι, καθιδρῦσαι, ἐγκαθιδρύ-
σασθαι, ἐγκαθίσαι τῷ νεῷ, ἐγκαινίσαι τῷ θεῷ, καθοσιῶ-
σαι, καθιερῶσαι, ἐντεμενίσαι. τὸ δὲ ἔργον ἵδρυσις, καθιέ-
ρωσις, στάσις, ἀνάστασις, καθίδρυσις, κατάστασις, καθοσί-
12 ωσις. τὰ δὲ ἐναντία ἀνατρέψαι, καθελεῖν, καταβαλεῖν, κατ-
ενεγκεῖν, καθελκύσαι, συγχέαι τὸν κόσμον τοῦ νεώ, κατα-
πρῆσαι, ἐμπρῆσαι, καταφλέξαι, πυρὶ νεῖμαι, ἐκ βάθρων
ἀνασπάσαι, ἀκρωτηριάσαι. τὸ δὲ ἔργον ἀνατροπή, καθαί-
ρεσις, ἀκρωτηριασμός. οἱ δὲ κατασκευάζοντες τοὺς
νεὼς καὶ τὰ ἀγάλματα τεχνῖται, τοὺς μὲν περὶ τὸν
νεὼν λιθοξόους τε καὶ οἰκοδόμους καὶ τέκτονας εἴποις ἄν,
φιλοτιμούμενος δὲ καὶ νεωποιοὺς καὶ ἱεροποιούς, τοὺς δὲ
ἐπὶ τοῖς ἀγάλμασι χειροτέχνας οὐκ ἀγαλματοποιοὺς μόνον
οὐδ' ἀγαλματουργούς, ἀλλὰ καὶ θεοποιοὺς καὶ θεοπλάστας,
13 ὡς Ἀριστοφάνης, ὥσπερ τὴν τέχνην ἀγαλματοποιίαν καὶ

ἀγαλματουργίαν καὶ ἀγαλματοποιικὴν καὶ θεοποιητικὴν καὶ ἀγαλματουργικήν, οὐ μὴν καὶ θεοποιίαν· δυσχερὲς γὰρ πρὸς τὴν ἀκοὴν τοὔνομα. τὸ δὲ ἐργάσασθαι θεὸν ἔστιν εἰπεῖν, καὶ ποιῆσαι, μιμήσασθαι, δεῖξαι, τυπῶσαι· σκληρὸν γὰρ τὸ μορφῶσαι. ἀλλὰ καὶ κοιλᾶναι λίθον εἰς θεοῦ μορφὴν καὶ διαγλύψαι καὶ διαρθρῶσαι καὶ διατυπῶσαι καὶ διαξέσαι.

οἱ δὲ τῶν θεῶν θεραπευταὶ ἱερεῖς, νεωκόροι, ζάκοροι, 14
προφῆται, ὑποφῆται, θύται, τελεσταί, ἱερουργοί, καθάρται, μάντεις, θεομάντεις, χρησμῳδοί, χρησμολόγοι, χρησμοδόται, παναγεῖς, πυρφόροι, ὑπηρέται, θεουργοί· ποιητικώτερον γὰρ τὸ θυηπόλοι. αἱ δὲ θήλειαι ἱέρειαι, προφήτιδες, καὶ ἔργων μυστικῶν προφάντιδες, καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς τοὺς ἄρρενας κοινά. ἰδίως δὲ ἡ ἐν Δελφοῖς προφῆτις Πυθία.

εἰ δέ που καὶ πνεῦμα εἴη μαντικόν, ὁ μὲν τόπος 15
ἔνθεος καὶ ἐπίπνους καὶ κάτοχος καὶ ἐπιτεθειασμένος καὶ κατειλημμένος ἐκ θεοῦ, ὥσπερ καὶ ὁ χρῶν ἀνήρ· οὗτος δὲ καὶ ἐνθουσιῶν, καὶ κεκινημένος ἐκ θεοῦ, καὶ ἀναβεβακχευμένος, καὶ πλήρης θεοῦ, καὶ παραλλάττων ἐκ θεοῦ. τὸ δὲ πνεῦμα εἴποις ἂν καὶ ἀτμὸν μαντικόν, καὶ ἆσθμα δαιμόνιον, καὶ θείαν αὔραν, καὶ ἄνεμον μαντικόν, καὶ φωνὴν προαγορευτικήν. τὰ δὲ ῥήματα τῶν τῷ ἀνδρὶ συμβαινόν- 16
των κατασχεθῆναι, καταληφθῆναι, ἐνθουσιάσαι, ἐπιθειάσαι, ἀναβακχεῦσαι, πληρωθῆναι θεοῦ· τὸ γὰρ ἐπιπνευσθῆναι κακόφωνον. τὰ δὲ ὀνόματα τοῦ πράγματος κατακωχή, κάθοδος θεοῦ, καταβολή, κατοχή, ἐπιθειασμός, ἐπίπνοια, βακχεία, κίνησις ἐκ θεοῦ, κατάληψις, ἐνθουσιασμός, ὥσπερ καὶ τὰ ἐπιρρήματα ἐνθέως, ἐπίπνως, κατόχως, ἐνθουσιαστικῶς, θειαστικῶς, ἐπιτεθειασμένως. τὸ δὲ πᾶν χωρίον μαν- 17
τεῖον καὶ χρηστήριον καὶ ἀνάκτορον. τὸ δὲ πρᾶγμα χρησμῳδῆσαι καὶ μαντεύσασθαι (ἔνιοι δὲ τῶν Ἀττικῶν καὶ μαντεῦσαι λέγουσι), ἀνειπεῖν, ἀναφθέγξασθαι, προειπεῖν, προθεσπίσαι (τὸ γὰρ θεσπιῳδῆσαι διθυραμβῶδες), προαγορεῦσαι, προμηνῦσαι, προδηλῶσαι, προδιδάξαι, χρησμοδοτῆσαι, χρησμολογῆσαι, ἀνελεῖν, προφητεῦσαι, χρῆσαι. καὶ 18
τὸ μὲν ἔργον μαντεία, χρησμολόγιον, λόγιον, φήμη ἐκ θεοῦ,

16 4. κατοχὴ A. 5. κατοχὴ om A.

πρόρρησις, προαγόρευσις, χρησμῳδία, χρησμολογία, ἀνάρρη-
σις, μάντευμα· καὶ διαλῦσαι τὰ μεμαντευμένα, τὰ ἀνειρη-
μένα, τὰ κεχρησμένα, τὰ κεχρησμῳδημένα, τὰ προηγορευ-
μένα, τὰ τεθεσπισμένα. ἰδίως δὲ τὸ ἐκ Δελφῶν καλεῖται πυ-
19 θόχρηστον, καὶ οἱ χρώμενοι θεωροί. ὀνομάζοιτο δ' ἂν καὶ ἡ
τέχνη μαντική, προαγορευτική, χρησμολογική. τὸν δὲ χρῶντα
καλοίης ἂν προφήτην, μάντιν, χρησμῳδόν, χρησμολόγον·
ποιητῶν τὸ θεσπιῳδόν. ἔχοις δ' ἂν εἰπεῖν καθ' ἕτερον εἶδος
χρείας, ἧκεν ἐκ θεοῦ φήμη, ἧκε μάντευμα ἐκ θεοῦ, ἧκε
λόγιον, ἐξέπεσε χρησμός, ἠνέχθη μάντευμα, ἀνεῖπεν ὁ θεός,
ἀνεῖλεν ὁ θεός, ἀνεφθέγξατο ἀμέτρως, ἐν ἐξαμέτρῳ τόνῳ,
καὶ τὰ τοιαῦτα. οἷς προσθετέον τὸ θεομανεῖν, τὸ θεοκλυ-
τεῖν, θεολογεῖν. θεόληπτος, φοιβόληπτος, νυμφόληπτος,
μουσόληπτος, ἐκ Πανὸς ἢ ἄλλου θεοῦ κάτοχος ἢ κατεχό-
μενος.
20 ὁ μὲν τοίνυν θεοὺς νομίζων ἀνὴρ καλοῖτ' ἂν εὐσε-
βής, φιλόθεος, ὅσιος, φιλοθύτης, φιλεορταστής, ἱερουργι-
κός, θεῶν ἐπιμελής, θεοῖς ἀνακείμενος, θειασμῷ προσκεί-
μενος, λατρεύων θεοῖς, ἔνθεος, κατάθεος, θεοσεβής, θεο-
λογικός, ἐπιτεθειασμένος, ἱερός, καθιερωμένος, θεοφιλής.
21 ὁ δὲ ὑπερτιμῶν δεισιδαίμων καὶ δεισίθεος· κωμικὸν γὰρ ὁ
βλεπεδαίμων. ὁ δὲ ἐναντίος ἄθεος, ἀνίερος, ἀσεβής, δυσ-
σεβής, ἀθέμιτος, μισόθεος, θεομισής, ὀλίγωρος θεῶν, νεω-
τεριστὴς περὶ τὸ θεῖον, ἐναγής, ἐξάγιστος, βέβηλος, θεοβλα-
βής· ὁ γὰρ θεοστυγὴς τραγικόν. ὀνόματα δὲ τοῦ πράγμα-
τος ἐκεῖ μὲν εὐσέβεια καὶ ὁσιότης καὶ θεῶν ἐπιμέλεια καὶ
λατρεία θεῶν καὶ θεοσέβεια (τὸ γὰρ φιλοθεότης βίαιον),
22 ἐνταῦθα δὲ ἀσέβεια καὶ ἀνοσιότης καὶ ὀλιγωρία περὶ τὸ
θεῖον καὶ θεοβλάβεια καὶ ἀθεότης. ῥήματα δὲ εὐσεβεῖν,
ὁσιοῦν, σέβειν, σέβεσθαι, θεοσεβεῖν. τὸ δ' ἐναντίον ἀσεβεῖν
μόνον· τὸ γὰρ ἀνοσιουργεῖν πρὸς ἕτερα. εἰ δὲ καὶ ἐπιρρή-
ματα εἴη προσθετέον, ἐπὶ μὲν τοῦ εὐσεβοῦς ὁσίως, ἐνθέως,
φιλοθέως, θεοφιλῶς, θεοσεβῶς, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐναντίου ἀσε-
βῶς, δυσσεβῶς, ἀνοσίως, ἀθέως, θεοβλαβῶς, θεομισῶς,
ἀθεμίτως.

---

18 2. καὶ δ. τὰ μ. om *A*. an καὶ διὰ μετοχῶν? 19 7. ἐμμέτρως Toupius. 21 2. βλεποδαίμων *AB*.

ὀνομάσαις δ' ἂν ἱερὸν ἀρχαῖον, σεμνόν, ἔνθεον, θεῖον, 23
φρικῶδες, ἐκπληκτικόν, ἀρχαιόπλουτον, παλαιόπλουτον, ζάπλουτον, μεγαλόπλουτον, βαθύπλουτον, πολύχρυσον, πολυάργυρον, πολυτάλαντον.

θεοὶ ὑπερουράνιοι, ἐνουράνιοι, ἐπουράνιοι, ἐναιθέριοι, ἐναέριοι, ἐπίγειοι οἱ αὐτοὶ καὶ ἐπιχθόνιοι, ἐνάλιοι, θαλάττιοι οἱ αὐτοὶ καὶ ἐνθαλάττιοι, ὑπόγειοι, χθόνιοι καὶ ὑπο- 24
χθόνιοι καὶ καταχθόνιοι, ἑστιοῦχοι, πολιοῦχοι, πατρῷοι, ξένιοι, φράτριοι, ἀγοραῖοι, ἐπικάρπιοι, στράτιοι, τροπαιοῦχοι, ἱκέσιοι, τρόπαιοι, ἀποτρόπαιοι, λύσιοι, καθάρσιοι, ἀγυῖται, φύξιοι, σωτῆρες, ἀσφάλειοι, παλαμναῖοι, προστρόπαιοι, γενέθλιοι, γαμήλιοι, φυτάλιοι, προτρύγαιοι. τὰ πολλὰ δὲ τούτων ὡς ἴδιά ἐστι τοῦ Διός, ὥσπερ ὁ ὑέτιος καὶ ὁ καταιβάτης, καὶ παρ' Ἀθηναίοις φράτριος. τὸ γὰρ νεφεληγερέτης καὶ ὅσα τοιαῦτα ἐπὶ τοῦ Διός, ὥσπερ καὶ τὸ ἐννοσίγαιος καὶ τὸ ἐνοσίχθων καὶ τὰ ὅμοια ἐπὶ τοῦ Ποσειδῶνος, ποιηταῖς ἀνείσθω.

τὸ δὲ προσιέναι πρὸς τοὺς θεοὺς καθηράμενον, 25
καθαρεύσαντα, φαιδρυνάμενον, περιρρανάμενον, ἀπορρυψάμενον, ἀπονιψάμενον, ἁγνεύσαντα, ἡγνισμένον, ὡσιωμένον, καθαρῷ νῷ, ὑπὸ νεουργῷ στολῇ, ὑπὸ νεοπλυνεῖ ἐσθῆτι, προσιέναι θεοῖς, πρόσοδον ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς θεούς, εὔχεσθαι θεοῖς, ἀνατείνειν τὰς χεῖρας, ἐντυγχάνειν θεοῖς, προστρέπεσθαι θεούς, κατακαλεῖν θεούς, ἀνακαλεῖν θεούς, 26
αἰτεῖν παρὰ τῶν θεῶν τἀγαθά, προσφεύγειν θεοῖς, ποτνιᾶσθαι, καταντιβολεῖν, καθικετεύειν, θύειν θεοῖς, ἱερουργεῖν, ἱεροποιεῖν, βουθυτεῖν, ἑκατόμβην προσάγειν, θυηπολεῖν, παιᾶνας ᾆσαι, ὕμνον ᾆσαι, ἱερῶν προκατάρξασθαι, λιβανωτὸν καθαγίζειν, θυμιᾶν, ἀρώματα λύειν ἐν πυρί. τὰ δὲ ἀρώματα καὶ θυμιάματα καλεῖται· Θουκυδίδης δ' αὐτὰ εἴρηκεν ἁγνὰ θύματα πρὸς τὰ αἱμάσσοντα καὶ σφαττόμενα. ἀνατιθεὶς σμύρναν, λιβανωτόν. ἱερεῖα προσάγειν τοῖς βω- 27
μοῖς, αἱμάσσειν τοὺς βωμούς, δεκάτην ἀποθύειν, εὔχεσθαι κατὰ βοὸς ἢ ἄλλου του, σπένδειν, κατασπένδειν, ἀναστέφειν, στεφανοῦν, στεφανώματα προσφέρειν, μυρρίνην στε-

---

25 l. τὸ δὲ] τὸν δὲ ἱερέα ἐρεῖς? 26 l. προτρέπεσθαι ante Hemsterhusium anecdot. I p. 164.

φανωτρίδα, σπεῖσαι, κατασπεῖσαι, ἐπισπεῖσαι, μηρία ἐπιθεῖ-
ναι, οὐλὰς ἐπιβαλεῖν, σπλαγχνεύσασθαι, θυηλήσασθαι, ἱε-
ρῶν προκατάρξασθαι, σπλάγχνων ἀπάρξασθαι, δεκάτην ἀπο-
28 θεῖναι, ἀνάθημα ποιήσασθαι, ἀναθεῖναι εἰς τὸν νεών. τὰ
δ' ἀναθήματα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ στέφανοι, φιάλαι, ἐκπώματα,
θυμιατήρια, χρυσίδες, ἀργυρίδες, οἰνοχόαι, ἀμφορίσκοι. ἡ
δὲ Πυθία καὶ κνισᾶν ἀγυιὰς ἀνῄρει. ἀπαρχὰς προσενέγκαι,
ἀπάργματα προσφέρειν, ψαιστά, πόπανα, ὀμπήν, πελάνους,
στεφάνους, πέμματα, στέμματα, θαλλούς, μυρρίνας, ἄνθη.
παιανίσαι, παιᾶνα ᾆσαι· τὸ γὰρ ὀλολύξαι καὶ ὀλολυγῇ χρή-
29 σασθαι ἐπὶ γυναικῶν. τὰ μέντοι πράγματα θυσία, βουθυ-
σία, θυηπολία, κατάκλησις θεῶν, ἀνάκλησις, ἔντευξις, πρό-
σοδος, ἱερουργία, ἱεροποιία, ἱκετεία, σπονδή. τὸ δὲ ἀπὸ τῶν
βωμῶν ἀπορρέον πνεῦμα, κνῖσα καὶ ἀτμός. τὰ δὲ προσ-
ακτέα θύματα ἱερεῖα ἄρτια, ἄτομα, ὁλόκληρα, ὑγιῆ, ἄπηρα,
παμμελῆ, ἀρτιμελῆ, μὴ κολοβὰ μηδὲ ἔμπηρα μηδὲ ἠκρωτη-
ριασμένα μηδὲ διάστροφα. Σόλων δὲ τὰ ἔμπηρα καὶ ἀφελῆ
ὠνόμασε. προσακτέον μέντοι καὶ βοῦς ἄζυγας. ἰστέον δ'
ὅτι τὰ ἐκ τῶν ἱερείων κρέα θεόθυτα καλεῖται.

30 ἵνα δὲ καὶ διαναπαύσω σε πρὸς μικρόν, ἐπεὶ τὸ διδα-
σκαλικὸν εἶδος αὐχμηρόν ἐστι καὶ προσκορές, οὐδὲν ἂν κω-
λύοι προσθεῖναι καὶ μύθου γλυκύτητα εἰς ψυχαγωγίαν, ὅτι
καὶ μῆλα θύουσι περὶ Βοιωτίαν Ἡρακλεῖ (λέγω δὲ οὐ τὰ
πρόβατα τῇ ποιητικῇ φωνῇ, ἀλλὰ τὰ ἀκρόδρυα) ἐκ τοιᾶσδε
τῆς αἰτίας. ἐνειστήκει μὲν γὰρ ἡ πανήγυρις τοῦ θεοῦ, καὶ
κατήπειγε τοῦ θύειν ὁ καιρός, τὸ δὲ ἱερεῖον ἄρα κριὸς ἦν.
καὶ οἱ μὲν ἄγοντες ἄκοντες ἐβράδυνον (ὁ γὰρ Ἀσωπὸς πο-
31 ταμὸς οὐκ ἦν διαβατός, μέγας ἄφνω ῥυείς), οἱ δ' ἀμφὶ τὸ
ἱερὸν παῖδες ὁμοῦ παίζοντες ἀπεπλήρουν τῆς ἱερουργίας τὸν
νόμον· λαβόντες γὰρ μῆλον ὡραῖον κάρφη μὲν ὑπέθεσαν
αὐτῷ τέτταρα, δῆθεν τοὺς πόδας, δύο δ' ἐπέθεσαν (τὰ δ'
ἦν τὰ κέρατα), καὶ κατὰ τοὺς ποιητὰς ἀποθύειν ἔφασαν
τὸ μῆλον ὡς πρόβατον. ἡσθῆναί τε λέγεται τῇ θυσίᾳ τὸν
Ἡρακλέα, καὶ μέχρι τοῦδε παραμένειν τῆς ἱερουργίας τὸν
νόμον. καὶ καλεῖται παρὰ τοῖς Θηβαίοις ἢ τοῖς Βοιωτοῖς
Μήλων ὁ Ἡρακλῆς, τοὔνομα ἐκ τοῦ τρόπου τῆς θυσίας
λαβών.

τὰ πρὸ τῶν ἱερῶν περιρραντήρια, καθαρμοί, καθάρσεις, καθάρσια, καθαρτήρια, καθάρται. καὶ οἱ τούτοις χρησάμενοι καθαροί, οἱ δ' ἐναντίοι ἀκάθαρτοι. ὥσπερ καὶ τὰ ἐναντία τῶν ἀκαθάρτων, ὁσίως ὡσιωμένως ἁγνῶς ἡγνευμένως ἁγίως προσιόντες, ἀνόσιοι, ἀνίεροι, ἀνάγνως ἀνοσίως ἀκαθάρτως πάντα δρῶντες, μιαροί, παμμίαροι, ἐναγεῖς, ἄγει προσεχόμενοι, μιάσματι ἐνεχόμενοι. καὶ τὰ πράγματα, τὸ μὲν ἅγιον, καθαρόν, ὅσιον, ἁγνόν, εὐαγές, ἄχραντον, τὸ δ' ἐναντίον ἐναγές, ἐξάγιστον, δυσαγές, μιαρόν, παμμίαρον, μίασμα, μύσος. ἄλλης δὲ χρείας καθήρασθαι, μίασμα ἐκνίψασθαι, ἄγος ἀποπέμψασθαι, μύσος λύσασθαι, ἀπολύσασθαι, ἀποτρίψασθαι, ἀποδιοπομπήσασθαι. 32 33

τὰ δὲ πρὸς θυσίαν σχίζαι, σφαγίδες, κοπίδες, πελέκεις, ὀβελοί, λίκνα, κανᾶ, χέρνιβες· τὸ γὰρ πεμπώβολα καὶ οὐλοχύται καὶ τὰ τοιαῦτα ποιητικά.

34 καιροὶ δ' ἱεροὶ πανηγύρεις, ἑορταί, ἱερομηνίαι, θεοφάνια, θεοξένια, μεθέορτοι ἡμέραι κατὰ Ἀντιφῶντα. καὶ ἄνθρωποι ἑορτασταί, πανηγυρισταί, φιλέορτοι, συνεορτασταί, συμπανηγυρισταί. εἴποις δ' ἂν πανηγύρεις δημοτελεῖς καὶ πάνδημοι καὶ δημόσιαι, καὶ δημοθοινίαι καὶ πανθοινίαι καὶ πανδαισίαι. τὸ δ' ἐν ταῖς εὐωχίαις ἢ κρεανομίαις τὴν πρώτην τῶν μερίδων λαμβάνειν πρωτοθοινία ὀνομάζεται. τὰ δὲ ῥήματα ἑστιᾶσθαι, εὐωχεῖσθαι, πανηγυρίζειν, ἑορτάζειν, συνεστιᾶσθαι, συνευωχεῖσθαι, συμπανηγυρίζειν, συνεορτάζειν, συσπένδειν καὶ ὁμοσπονδεῖν καὶ ὁμοσπόνδους γίνεσθαι, κρατήρων συμμετέχειν.

35 εἴη δ' ἂν τῆς αὐτῆς ἰδέας καὶ τάδε, μυστήρια, τελεταί, ὄργια, μύσται, μυσταγωγοί, τελεσταί, ὀργιασταί. καὶ μυεῖν, μυσταγωγεῖν, μυεῖσθαι, ὀργιάζειν, τελεῖσθαι, τελεῖν. φιλοτιμότερον δὲ τῇ χρήσει τὸ τελεσιουργεῖν καὶ ἡ τελεσιουργία. ἱεροφάνται, δᾳδοῦχοι, κήρυκες, σπονδοφόροι, ἱέρειαι, παναγεῖς, πυρφόροι, ὑμνῳδοί, ὑμνητρίδες· ἰακχαγωγὸς γὰρ καὶ κουροτρόφος καὶ δαειρίτης, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἴδια τῶν Ἀττικῶν. ὁ δὲ μυηθεὶς μεμυημένος, τετελεσμένος, ὠργιασμένος, ὥσπερ ὁ ἐναντίος ἀμύητος, ἀτέλεστος, ἀνοργίαστος. 36

---

33 1. an προεχόμενοι?

ὀνομάζονται δὲ καὶ μυστηριώτιδες σπονδαὶ καὶ μυστικαὶ ἡμέραι, ὥσπερ ἱεραί, ἄφετοι, ἄνετοι, καθιερωμέναι, κατωνομασμέναι θεοῖς, καθωσιωμέναι, καταπεφημισμέναι. τὰ δὲ μυστήρια καὶ τὰ ὄργια τελεταὶ καὶ τέλη μυστικὰ καὶ τελεσιουργίαι.

37 **ἑορταὶ** δὲ ἔντιμοι Μουσῶν Μουσαῖα, Ἑρμοῦ Ἕρμαια, Διὸς Διάσια καὶ Πάνδια, Ἀθηνᾶς Παναθήναια, Ἥρας Ἥραια, Δήμητρος Δημήτρια καὶ θεσμοφόρια καὶ Ἐλευσίνια, Κόρης παρὰ Σικελιώταις θεογάμια καὶ ἀνθεσφόρια, Ἀρτέμιδος Ἀρτεμίσια καὶ Ἐφέσια, Κρόνου Κρόνια, Ἀσκληπιοῦ Ἀσκληπιεῖα, Ἀπόλλωνος Δήλια, Ἑκάτης Ἑκατήσια, Τροφωνίου Τροφώνια, Διοσκούρων Ἀθήνησιν Ἀνάκεια. συντάττοιντο δ' ἂν τούτοις καὶ αἱ τῆς περιόδου καὶ τῶν ἀγώνων κλήσεις, Ὀλύμπια καὶ τὰ λοιπά.

38 αἱ δὲ **εἰς θεοὺς ᾠδαὶ** κοινῶς μὲν παιᾶνες, ὕμνοι, ἰδίως δὲ Ἀρτέμιδος ὕμνος οὔπιγγος, Ἀπόλλωνος ὁ παιάν, ἀμφοτέρων προσόδια, Διονύσου διθύραμβος, Δήμητρος ἴουλος· λίνος γὰρ καὶ λιτιέρσης σκαπανέων ᾠδαὶ καὶ γεωργῶν.

προσαπτέον δὲ τούτοις καὶ θεοὺς ὁρκίους. **ὅρκον** ὀμνύειν, ὀμνύναι (τὸ δὲ ὀμόσαι ἐλέγετο καὶ πίστιν ἐπιθεῖναι),
39 ὁρκωμοτεῖν, ὁρκωμοσία, ὁρκωμότας. ὁρκῶσαι, ὁρκωτούς, ὁρκιτόμους, εἰ μὴ σκληρόν. εὐορκεῖν, ἐμπεδοῦν ὅρκοις. εὔορκον, εὐόρκωτον, εὐώμοτον. εἰορκία καὶ ἐπιορκία, ἐπίορκον, δυσώμοτον. ὁρκοῦν, ἐξορκοῦν, ἐνόρκως τι εἰπεῖν, ἐνωμότως τι εἰπεῖν. ἔνορκον, ἐνώμοτον. ἄνορκον, ἀνώμοτον. ἐπιορκῆσαι θεούς, εὐορκῆσαι φρικώδεις ὅρκους καὶ θεὸν δύσμηνιν καὶ βαρύμηνιν καὶ δυσόργητον.

40 Καὶ περὶ μὲν θεῶν ἀρκεῖ τοσαῦτα· **βασιλέα** δὲ ἐπαινῶν λέγε πατήρ, ἤπιος, πρᾶος, ἥμερος, προνοητικός, ἐπιεικής, φιλάνθρωπος, μεγαλόφρων, ἐλευθέριος, χρημάτων κρείττων, ἔξω παθῶν, ἑαυτοῦ κρατῶν, ἄρχων ἡδονῶν, λογισμῷ χρώμενος, ὀξύς, ἀγχίνους, περιεσκεμμένος, εὔβουλος, δίκαιος, σώφρων, θεῶν ἐπιμελής, ἀνθρώπων κηδεμών, στάσιμος, βέβαιος, ἀνεξαπάτητος, μεγαλογνώμων, ἰσχυρογνώμων, ἐνεργός, τελεσιουργός, φροντιστὴς τῶν ἀρχομένων, σω-

---

38 6. πίστιν] γρ. ὅρκον A.

τήρ, πρόχειρος εἰς εὐεργεσίαν, βραδὺς εἰς τιμωρίαν, ἀσφα- 41
λής, ἀπλανής, ἀκλινής, ἀκριβέστερος περὶ τὸ δίκαιον ζυγοῦ, εὐπρόσιτος, εὐπρόσοδος, εὐπροσήγορος, εὐέντευκτος, μειλίχιος, προσηνής, ἐπιμελὴς τῶν ὑπηκόων, φιλοστρατιώτης, πολεμικὸς μὲν οὐ φιλοπόλεμος δέ, εἰρηνικός, εἰρηνοποιός, εἰρηνοφύλαξ, παιδευτικός, ἀρχικός, νομοθετικός, εὖ ποιεῖν πεφυκώς, θεοειδής. πολλὰ δέ ἐστιν ἃ λόγῳ τις ἂν εἴποι καὶ οὐκ ὀνόματι. ψέγων δ' ἂν ἐρεῖς τυραννικός, ὠμός, 42
θηριώδης, βίαιος, πλεονέκτης, φιλοχρήματος καὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος ἐρασιχρήματος, ἅρπαξ καὶ τὸ τοῦ Ὁμήρου δημοβόρος, ὑπερόπτης, ὑπερήφανος, δυσπρόσιτος, δυσπρόσοδος, δυσπροσήγορος, δυσέντευκτος, δυσόργητος, δύσθυμος, ἔμπληκτος, ταραχώδης, ἡδονῶν ἥττων, ἀκρατής, ἀκράτωρ, ἀλόγιστος, μισάνθρωπος, ἄδικος, ἄβουλος, ἄνισος, ἀνόσιος, νοῦ κενός, εὔκολος, εὐμετάβολος, εὐεξαπάτητος, ῥᾴδιος, ἀνήμερος, ἐπιθυμίαις ἐνδιδούς, ἀκόλαστος, ὑβριστής, πολεμοποιός, βαρύς, ἐπαχθής, ἀκάθεκτος, ἀφόρητος.

Λέγε δὲ περὶ τοῦ μὴ βραδύνοντος ἕτοιμος, πρόχει- 43
ρος, πρόθυμος, ἄοκνος, ταχύς, ὀξύς, ἔντονος, ἐνεργός, ἀπροφάσιστος, τῷ καιρῷ χρώμενος, ἐγρήγορος, σπουδαῖος, οὐδὲν ὑπερτιθέμενος, οὐδὲν ὑπερβαλλόμενος. περὶ δὲ τοῦ ἐναντίου βραδύς, μελλητής, σχολαῖος, νωθρός, νωθής, ἀμελής, ἀμβλύς, ἀργός, διάγων, διαμέλλων, ὑπερβαλλόμενος, ὑπερτιθέμενος, στρεφόμενος, τὸν καιρὸν παριείς. καὶ τὰ πράγματα τοῦ μὲν ἑτοιμότης, ὀξύτης, ἐγρήγορσις, προθυμία, σπουδή, τάχος, τοῦ δὲ σχολή, σχολαιότης, μέλλησις, μελλησμός, βραδυτής, ἀναβολή, νώθεια, ἀργία, τριβή. τὸ γάρ τοι τριψημερεῖν εἴρηται μέν, οὐ μὴν ἔμοιγε ἀρέσκει.

Λέγοις ἂν περὶ βεβαίου βαφῆς δευσοποιός, ἀνέκπλυ- 44
τος, μόνιμος, ἔμμονος, ἐγκρατής, ἀνεξίτηλος, ἀνεξάλειπτος, ἀνέκρυπτος, ἀνέκνιπτος, ἀνθοῦσα, εὐανθής, ἀνθηρά. περὶ δὲ τῆς ἐναντίας ἀβέβαιος, ἔκπλυτος, ἐξίτηλος, εὔρυπτος, εὐέκρυπτος, εὐέκπλυτος, εὐέκνιπτος, ἀκρατής, ἀνανθής. ἔστι δ' εἰπεῖν καὶ ἀνεῖναι τὴν βαφήν. τὸ δὲ ἔργον ἐκπλῦναι, ἐκνίψαι, ἐκρύψαι, ἀπορρύψαι.

---

42 1. αὖ? 43 3. ἐγρηγορώς?

45 πάλιν δέ σε διαναπαύων, ὅπως μὴ κάμῃς πρὸς ἓν εἶδος
ἀποβλέπων, ἐρῶ περὶ πορφύρας, ὅπως τὴν ἀρχὴν εὑρέθη.
Τύριοι λέγουσιν ὡς Ἡρακλῆς ἠράσθη νύμφης ἐπιχωρίας·
Τύρος δ' ἦν τῇ νύμφῃ τοὔνομα. εἵπετο δ' ἄρα τῷ Ἡρακλεῖ
καὶ κύων κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον· οἶσθα γὰρ ὅτι τοῖς
46 ἥρωσι συνεισῄεσαν μέχρι τῶν ἐκκλησιῶν οἱ κύνες. ὁ τοίνυν
Ἡράκλειος κύων κατὰ πέτρας ἕρπουσαν πορφύραν θεασάμε-
νος, προυχούσης αὐτῇ τῆς σαρκός, ἐνδακὼν ὁ μὲν τὴν σάρκα
ποιεῖται τροφήν, ὁ δὲ λύθρος ἄρα τὰ χείλη τοῦ κυνὸς αἱμάξας
ἐφοίνιξεν. ὡς δὲ ἧκεν ὁ ἥρως παρὰ τὴν κόρην, ἥσθη θεασα-
μένη τὰ χείλη τοῦ κυνὸς ἀνθοῦντα ἀήθει βαφῇ, καὶ οὐκ ἔφη
προσήσεσθαι τοῦ λοιποῦ τὸν Ἡρακλέα, εἰ μὴ αὐτῇ κομίσειεν
47 ἐσθῆτα τῶν τοῦ κυνὸς χειλῶν εὐειδεστέραν. ὁ μὲν τοίνυν
Ἡρακλῆς ἐξευρέ τε τὸ ζῶον καὶ τὸν λύθρον ἀνεμάξατο καὶ
τὸ δῶρον ἐκόμισε τῇ κόρῃ, πρῶτος γενόμενος εὑρετὴς τῷ Τυ-
ρίῳ λόγῳ τῆς Φοινίσσης βαφῆς· τὰ δὲ νῦν οἱ Φοίνικες ὧδε
θηρῶσι τὸ ζῷον, καὶ τὸ ἔριον χρωννύντες δολοῦσιν ὡς πρὸς
τὴν ὄψιν ἀνθεῖν. σχοινίον πλεξάμενοι παμμήκες, ἰσχυρόν
τε καὶ καρτερὸν ὡς ἐνθαλαττεύειν δύνασθαι, τούτῳ συνεχεῖς
ὥσπερ κώδωνας ἐξαρτῶσιν ἐκ μετρίων διαστημάτων, κυψέ-
48 λας ἐκ σπάρτου τινὸς ἢ σχοίνου διαπλεξάμενοι. δασεῖαι δ'
εἰσὶ τὰ κατὰ τὴν εἴσοδον· τὰ γὰρ τῶν σπάρτων ἢ τῶν σχοί-
νων τέλη περὶ τοῖς στόμασι τῶν κυψελῶν ἐξεπίτηδες ἀνέχειν
ἐῶσιν, ὡς τῷ μὲν παριόντι ῥᾳδίως εἴκειν καὶ διίστασθαι,
ἀναχώρησιν δὲ εἰς τοὔμπαλιν μηδὲ ἀναστροφὴν τῷ παρελ-
θόντι ἐνδιδόναι. ταύτας τὰς κυψέλας δελεάσαντες οἱ πορ-
φυρεῖς ἐν τοῖς πετρώδεσι καθιᾶσι, τὸ καλώδιον φελλοῦ τι-
νὸς ἐξάψαντες ὡς ἀνέχειν τὸ θήραμα. διαλιπόντες δὲ νύ-
κτα μίαν καὶ δὴ ἐφημερεύσαντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰς κυ-
49 ψέλας ἔμπλεως τῶν ζώων ἀνέλκουσιν. ἔπειτα κοψάμενοι τὸ
ὄστρακον ἐν ταὐτῷ καὶ τὴν σάρκα καὶ ταριχεύσαντες φυ-
λάττουσιν ἐπὶ δευσοποιίαν· ὅταν δὲ ἐκείνῃ χρῆσθαι ἐθέλω-
σιν, ὕδατι τὴν ἄσην ἐκκαθήραντες, ἐνέψουσιν ἐμπύρῳ λέ-

46 5. θεασάμενος A. 6. καὶ] ἰδοῦσα δὲ καὶ ἡ κόρη A. 47 1. χειλέων ἰοειδεστέραν A. 2. συνελέξατο A. 5. δηλοῦσιν vulgo: cf. 7 169. 7. τοῦτο συνεχῶς ὥσπερ δὲ κ. A. 48 3. ἀνέδην A. 49 4. τὸν ῥύπον ἀποκαθήραντες A.

βητι τὸ θαλάττιον θήραμα. τὸ δὲ αἷμα ἐπειδὰν πυρὶ ὁμι-
λήσῃ, χεῖταί τε καὶ ἐξανθεῖ, καὶ τὸ μὲν ξανθίζεται, τὸ δὲ
κυαναυγὲς γίνεται, τὸ δὲ ἄλλο εἰς ἄλλην χροιὰν τρέπεται·
καὶ ὅ τι ἂν καθῇς, πᾶν τὸ συγγενόμενον τῷ αἵματι εἰς
τὴν ἐκείνου χροιὰν μεταχρώννυται. χαίρει δὲ ἡλίῳ ὁμιλοῦσα
τῆς πορφύρας ἡ βαφή, καὶ ἡ ἀκτὶς αὐτὴν ἀναπυρσεύει, καὶ
πλείω ποιεῖ καὶ φαιδροτέραν τὴν αὐγήν, ἐκφοινισσομένην
ἐκ τοῦ ἄνω πυρός.

Ἔμποροι καὶ κάπηλοι καὶ μεταβολεῖς οἱ ὀρθοί τι 50
πράττοντες· οἱ δὲ καθήμενοι βάναυσοι, καὶ ἡ ἐργασία
αὐτῶν βαναυσία. ἐργάται, χειροτέχναι, χειρουργοί, ἀποχειρο-
βίωτοι, δημιουργοί· καὶ χειροτεχνία καὶ χειρουργία καὶ δη-
μιουργία. ἑδραῖοι τεχνῖται· τὸ γὰρ χειρογάστορες Ἑκαταῖος
λεγέτω, καὶ τὸ χειρώνακτες Ἡροδότῳ δεδόσθω.

[Εἰς τὸν μέλλοντα καιρὸν] εὐφορία, φορά, εὐετηρία, 51
εὐθηνία, εὐκαρπία, πολυκαρπία, κἂν βιάζηταί τις, πολυσι-
τία, εὐπορία γῆς. καὶ λόγῳ, ἀξιωτάτης οὔσης τοῦ σίτου τῆς
ἀγορᾶς, τῶν πυρῶν σωρηδὸν κεχυμένων, ἐπευωνισμένων τῶν
πυρῶν, τῆς τιμῆς τοῦ σίτου καταβεβηκυίας ἢ κατεληλυθυίας,
ἀφθόνων ὄντων τῶν ἀναγκαίων, τῶν ἀγαθῶν χύδην κειμέ-
νων, εὐπραγίας οὔσης περὶ τὴν ἀγοράν, ῥᾳδίας οὔσης τῆς 52
περὶ τοὺς πυροὺς διαθέσεως, πολλῆς μὲν πράσεως οὔσης
πολλῆς δ' ὠνῆς. καὶ ἑτέρως, δικαίας τῆς γῆς γενομένης περὶ
τὴν φοράν, τῆς γῆς ἀμειψαμένης τὸν πόνον τῶν γεωρ-
γῶν. τὸ δ' ἐναντίον λιμός, ἀφορία, δυσετηρία, ἀκαρ-
πία, ἔνδεια τροφῶν, ἐπίλειψις τῶν ἀναγκαίων, σίτου σπά-
νις, σπανοσιτία, ἀναβεβηκυίας τῆς τιμῆς τῶν πυρῶν, ἐπιτε-
τιμημένων τῶν πυρῶν, οὐκ ὄντων τῶν ἀναγκαίων, ἐπιλελοι-
πότων τῶν εἰς ἡμέραν ἐπιτηδείων, οὐκ οὐσῶν τροφῶν, κα- 53
κοπραγίας οὔσης περὶ τὴν ἀγοράν, οὐκ εὐπραγούσης τῆς
ἀγορᾶς, ἀφόρου τῆς γῆς γενομένης, ἀδίκου τῆς γῆς γενομέ-
νης, ἀντειπούσης τῆς γῆς τοῖς γεωργοῖς. καὶ ἑτέρως, ἀντέ-
πραξεν ἡ γῆ τοῖς γεωργοῖς, οὐχ ὑπήκουσεν, οὐκ ἀπέδωκε
τὰ ἐκφόρια. δύναται δέ τις εἰπεῖν καὶ πνεῦμα τὰς ἀρούρας
ἐπέφλεξεν, ἄνεμος τοὺς ἀστάχυς ἐκένωσεν, ὕδωρ τοὺς καρ-

---

52 l. εὐπρασίας alius.

ποὺς οὐκ ἔθρεψεν; ἢ ὄμβρος τοὺς καρποὺς ἐπέκλυσεν, ἢ
αὐχμὸς ἐνέσκηψεν, ἢ ἄβροχος ἡ γῆ διέμεινεν, ἢ ἐδίψησαν
οἱ καρποί, ἢ ἐρυσίβη τοὺς καρποὺς κατέλαβεν ἢ πάχνη ἢ
διαφθορά.
54 Ἐνιαυτός, ἔτος, δωδεκάμηνος χρόνος, ἡλίου περίοδος,
περιελθόντος ἐξ ὡρῶν εἰς ὥρας τοῦ θεοῦ, τὸν κύκλον τοῦ
ἄστρου περιδραμόντος. ἡμιετὲς καὶ ἡμιετὴς χρόνος, καὶ διε-
τὴς δὲ καὶ τριετής, καὶ μέχρι δεκαετοῦς, ἐπὶ μὲν χρόνου
ὀξυνόντων, ἐπὶ δὲ παιδίου καὶ οἴνου καὶ φυτοῦ καὶ τῶν
τοιούτων παροξυνόντων, ὡς ἐπὶ τοῦ διέτης μέχρι τοῦ δε-
55 κέτης. ὁ δὲ ἑνδεκέτης σκληρότερόν μοι φαίνεται, ἄμεινον
δὲ διαλύσαντας εἰπεῖν ἑνοσκαίδεκα ἐτῶν καὶ δυοκαίδεκα,
συνάπτοντας μετὰ τοῦ καί, καὶ τὸν σύνδεσμον ὀξύνοντας.
εἶτα τρισκαιδεκαέτης παροξυντέον, καὶ πάλιν τετταρωνκαί-
δεκα ἐτῶν, καὶ τετταρακαίδεκα ἔτη γεγονώς. εἶτα καὶ πεν-
τεκαιδεκαέτης καὶ ἑκκαιδεκαέτης καὶ ἑπτακαιδεκαέτης, ἃ παρ-
οξυντέον· καὶ πάλιν ὀκτωκαίδεκα γεγονὼς ἔτη καὶ ἐννεα-
56 καίδεκα, ὁμοίως τῷ δυοκαίδεκα. εἶτα εἰκοσαέτης, καὶ λοι-
πὸν ἑνὸς καὶ εἴκοσι, καὶ ἐφεξῆς ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος ἀρι-
θμοῦ ὁμοίως ἄχρι τῶν τριάκοντα ἐτῶν. εἶτα τριακοντού-
της, καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος ἀριθμοῦ μέχρι τῶν τεσ-
σαράκοντα, καὶ τετταρακοντούτης, καὶ πεντηκοντούτης, καὶ
τἆλλα ὁμοίως. καὶ τριακοντούτεις σπονδαί. ῥητέον δὲ καὶ
ταῦτα, τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, τοῦ παρόντος ἔτους, τοῦδε τοῦ
ἔτους, τούτῳ τῷ ἔτει, ἐπ' ἔτος, τῆτες· πέρυσι, τοῦ ἐξελθόν-
τος ἔτους, τοῦ παρελθόντος, τοῦ προανυσθέντος, τοῦ ἐξή-
57 κοντος, τοῦ παυσαμένου, τοῦ λήξαντος, ταῖς παρελθούσαις
ὥραις· τοῦ μέλλοντος ἔτους, τοῦ εἰσιόντος, τοῦ ἥξοντος, τοῦ
ἀφιξομένου, τοῦ προσιόντος, νέωτα, ἐς νέωτα. προπέρυσι,
τρίτον ἔτος τουτὶ καὶ τέταρτον, καὶ ὁμοίως κατ' ἀριθμὸν
τὸν παρελθόντα χρόνον λογίζου. καὶ καρπὸς μὲν ἐπέτειος,
βρέφος δὲ ἐνιαύσιον. ἑορτὴ δὲ ἐτήσιος ἡ κατ' ἔτος ἀγομένη,
διετήσιος δὲ ἡ διὰ παντὸς τοῦ ἔτους, ἣν Ὅμηρος ἂν εἴποι
ἐπετήσιον. ἐπὶ διετὲς δὲ ἡβάσκων ὁ ἐξ ἐφήβων δύο ἔτη.
58 ὅταν δὲ εἴπῃ ὁ Ἡσίοδος «ἡ δὲ γυνὴ τέτορ' ἡβῴη,» τετταρα-

54 5. παροξύνεται vulgo, et 6. ὀξύνεται. 58 1. τεσσαρεσκαιδεκέτιν alius.

καίδεκα ἔτη λέγει, προσαριθμουμένων τῶν δέκα. λέγεται δὲ καὶ αὐτοετῆ τὰ ἐνιαύσια. καὶ διενιαυτίσαι τὸ δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ τι πρᾶξαι, ἀπενιαυτίσαι δὲ τὸ φυγεῖν εἰς ἔτος ἢ παύσασθαί τινος ἐπ' ἐνιαυτόν. χρόνος δὲ πολυετὴς ἢ ἄνθρωπος ἢ οἶνος, καὶ ὁμοίως ὀλιγοετής.

ἐκ δὲ μηνῶν σιτηρέσιον ἔμμηνον καὶ μηνιαῖον καὶ 59
τριακονθήμερον καὶ ἑξάμηνον.

τὰ δὲ μέρη τοῦ ἔτους ἱσταμένου μεσοῦντος ἢ λήγοντος. καὶ πάλιν πρώτου ἔτους, καὶ νέου ἔτους, καὶ ἀκμάζοντος τοῦ ἔτους καὶ μεσοῦντος καὶ παυομένου καὶ λήγοντος. καὶ αἱ ὧραι, χειμὼν καὶ χειμερινὴ ὥρα καὶ χει- 60
μέριος ὥρα, καὶ ἔαρ καὶ ἐαρινὴ ὥρα, καὶ θέρος καὶ θερινὴ ὥρα, καὶ ὥρα ἔτους, καὶ μετόπωρον καὶ μετοπωρινὴ ὥρα, καὶ φθινόπωρον καὶ φθινοπωρινὴ ὥρα. καὶ ἰδίως τὸν καιρὸν τοῦτον ὀπώραν ὀνομάζουσιν· «ὅς ῥά τ' ὀπώρης εἶσι.» φιλοτιμότερον δὲ θέρους ἀκμή, καὶ ἦρος ὑπολάμποντος, καὶ ἦρος ὑπανθοῦντος, καὶ ὡς Θουκυδίδης περὶ σίτου ἐκβολήν, 61
καὶ σίτου χλωροῦ ὄντος, καὶ περὶ σίτου ἀκμήν. καὶ ἀπὸ τῶν ἐπὶ τοῖς καρποῖς καιρῶν, οἷον τρυγητοῦ καιρῷ καὶ ἀμητοῦ καιρῷ καὶ σπόρου καιρῷ, καὶ περὶ καρπῶν συλλογήν, καὶ ἀμπέλου ὀργώσης, καὶ ἐλαίας περκνῆς, καὶ τῆς γῆς ἀνθούσης. καὶ ἄλλως τὸ ἔαρ περὶ ζεφύρων πνοάς, καὶ τὸ θέρος περὶ τὰ ἐτήσια πνεύματα. καὶ ἀπὸ ἄστρων, περὶ 62
Ἀρκτοῦρον ἱστάμενον, καὶ ὑπὸ τὸν Σείριον ἀστέρα, καὶ περὶ Πλειάδων ἐπιτολάς, καὶ περὶ Πλειάδων δυσμάς. καὶ τὸ θέρους που διαγαγεῖν θερίσαι καὶ ἐνθερίσαι, καὶ τὸ ἦρος ἐαρίσαι καὶ ἐνεαρίσαι, καὶ τὸ χειμῶνος χειμάσαι καὶ ἐγχειμάσαι, καὶ χωρία χειμάδια. οὐκέτι μέντοι καὶ μετοπωρίσαι ἐστὶν ἐν χρήσει, ἐκ δὲ τοῦ ὁμοίου χρῆσθαι ἄν τις αὐτῷ δύναιτο.

μέρη δὲ μηνὸς ἱσταμένου καὶ μεσοῦντος καὶ λήγον- 63
τος, ὡς καὶ τὰς τρεῖς δεκάδας οὕτω πως διαιρεῖν. καὶ ἡ μὲν πρώτη ἡμέρα νουμηνία, ἀπὸ δὲ τῆς δευτέρας ἄχρι τῆς πρώτης δεκάδος τὸ ἱσταμένου προσθετέον· μετὰ δὲ τὴν δεκάτην Ἡσίοδος μὲν «πέμπτη δ' ἡ μέση» φησί, τὴν πεντεκαιδεκάτην λέγων, ἡμῖν δὲ ῥητέον πρώτη ἐπὶ δέκα καὶ δευτέρα ἐπὶ δέκα καὶ μέχρι τῆς εἰκάδος, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου πρώτη ἐπὶ εἰκάδι (ἡ δ' αὐτὴ καὶ δεκάτη φθίνοντος) καὶ

δευτέρα ἐπὶ εἰκάδι (ἡ δ' αὐτὴ καὶ ἐνάτη φθίνοντος), καὶ
ὁμοίως ἄχρι τῆς τριακάδος, ἣν οἱ Ἀττικοὶ καλοῦσιν ἕνην
καὶ νέαν, Ὁμήρου προειπόντος «τοῦ μὲν φθίνοντος μηνὸς
τοῦ δ' ἱσταμένοιο.» διελόντι δὲ εἰς τρία τὸν μῆνα τὸ τρί-
τον ἂν αὐτοῦ καλοῖτο δεχήμερον.

64 καὶ τὸ μὲν ἐφ' ἑκάστῃ ἡμέρᾳ γινόμενον ἡμερήσιον,
τὸ δὲ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας πραττόμενον πανήμερον ἢ παν-
ημέριον, ὡς καὶ τὸ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς πάννυχον ἢ παννύ-
χιον. τὸ δὲ διὰ μιᾶς ἡμέρας πραχθὲν αὐθημερόν, καὶ τὸ
τὴν αὐτὴν ὁδὸν διὰ μιᾶς ἡμέρας ἐπανελθεῖν αὐθημερίσαι.
καὶ τὸ δι' ὅλης ἡμέρας τι πρᾶξαι ἡμερεῦσαι καὶ διημερεῦ-
σαι, οἷον ἐπὶ τῶν βαναύσων ὁ Πλάτων εἴρηκε «πρὸς πῦρ
65 ἡμερεύοντας.» λέγοιτο δ' ἂν καὶ παρημερεῦσαί τινι ἔργῳ ἢ
ἀνθρώπῳ. καὶ ὁ δι' ὅλης ἡμέρας θέων ἡμεροδρόμος. τὸ
δ' εἰς τὴν ἐπιοῦσαν μὴ μένον ἐφήμερον, τὸ δὲ παρὰ μίαν
ἑτερήμερον. φαίης δ' ἂν τῇ ἀπιούσῃ ἡμέρᾳ, καὶ τῇ παρελ-
θούσῃ, καὶ τῇ ἐξηκοίσῃ, καὶ τῇ προτεραίᾳ, καὶ τῇ προτέρᾳ,
καὶ τῇ χθές· ἐπὶ δὲ τοῦ ἐν αὐτῇ πραχθέντος χθιζόν, ἕω-
66 λον. ἐπὶ δὲ τῆς παρούσης ἡμέρας τήμερον καὶ σήμερον,
καὶ ἡ ἐνεστῶσα καὶ ἡ ἐνεστηκυῖα. ἡ δ' ἐπιοῦσα ἡμέρα κα-
λεῖται αὔριον καὶ ὑστεραία καὶ ὑστέρα καὶ προσιοῦσα. τὴν
δὲ μετ' αὐτὴν εἰκάσαις ἂν ὡς ἔνηφι Ἡσίοδος καλεῖ, εἰ μὴ
τὴν τριακάδα οὕτω λέγει. ἰδίως δὲ παρ' Ἀθηναίοις καλοῦν-
ται τριακάδες ἐπὶ τῶν τετελευτηκότων. φιλοτιμότερον δὲ
προστιθέναι τὴν εἰς πρόθεσιν ταῖς ἐπιούσαις ἡμέραις, οἷον
εἰς αὔριον, καὶ εἰς τὴν ἐπιοῦσαν, καὶ εἰς ἡμέραν τρίτην,
67 καὶ εἰς ἡμέραν τετάρτην. λέγεται δὲ καὶ εἰς ἡμέραν ῥητήν,
εἰς ἣν ἂν ὁρισώμεθα, εἰς ἡμέραν ὡρισμένην, εἰς ἡμέραν
διωμολογημένην. καὶ ἡμέρα κυρία ἡ ἐπί τινι τεταγμένη·
κἂν χωρὶς τοῦ ἡμέρας εἴπωσιν οἱ ῥήτορες «παρούσης δὲ τῆς
κυρίας» καὶ «ἐνεστώσης τῆς κυρίας», προσυπακούεται τὸ
ἡμέρας. ἐπὶ δὲ τῶν παρελθουσῶν ἡμερῶν ἡμέρα τρίτη, καὶ
τρίτην ταύτην ἡμέραν, καὶ τὰς ἄλλας ὁμοίως.

68 μέρη δὲ ἡμέρας περίορθρον, ὄρθρος, ὑπολαμπούσης
ἡμέρας, ὑποφαινούσης, ὑπὸ πρώτην ἕω, ἡλίου ἀνίσχοντος,
περὶ ἡλίου ἐπιτολάς, πρωί, καὶ πρωὶ τῆς ἡμέρας. μεσούσης
ἡμέρας, περὶ μεσημβρίαν, ἡλίου ὑπὲρ κεφαλῆς ἱσταμένου,

κλίναντος εἰς τὰ μεσημβρινὰ τοῦ θεοῦ, δείλης, δείλης ὀψίας,
καὶ μεσημβρινοῦ καιροῦ, καὶ δειλινοῦ καιροῦ. ἡλίου εἰς τὸ 69
κάτω ῥέποντος, ὀψὲ τῆς ἡμέρας. τὸ γὰρ πρωιαίτατα καὶ
ὀψιαίτατα οὐκ ἐπὶ ἡμέρας μέρους ἀλλ' ἐπὶ χρόνου λέγεται,
οἷον ταχέως καὶ βραδέως, ὡς ἐπὶ τῶν τι πραττόντων πρὸ
καιροῦ ἢ μετὰ καιρόν, πρωὶ τῆς ἡλικίας καὶ πρωιαίτερον
καὶ πρωιαίτατα, καὶ ὀψὲ τῆς ἡλικίας, ὀψιαίτερον, ὀψιαίτατα.
περὶ ἡλίου δυσμάς, ἑσπέρας, ὅτε ἤδη συνεσκόταζε. καὶ σκο-
τιαῖοι ἀφίκοντο.

τὰ δὲ τῆς νυκτὸς μέρη νυκτὸς ἀρχή, καὶ περὶ πρώ- 70
την νύκτα, καὶ νυκτὸς ἀρχομένης, καὶ περὶ πρώτας φυλα-
κὰς καὶ δευτέρας καὶ τρίτας, ἢ καθ' Ὅμηρον περὶ πρώτην
μοῖραν. ἢ περὶ πρῶτον ὕπνον, εἰ μὴ εὐτελές. μεσούσης νυ-
κτός, μέσων νυκτῶν. ὑπὸ τὸ λυκαυγές, ὅπερ Ὅμηρος ἀμφι-
λύκην νύκτα καλεῖ. περὶ ἀλεκτρυόνων ᾠδάς, ἀλεκτρυόνων 71
ᾀδόντων, ὑπὸ τὸν ᾠδὸν ὄρνιθα. καὶ τὸ μὲν νυκτός τι πρᾶ-
ξαι νυκτερεῦσαι (καί που καὶ νυκτεριναὶ φυλακαί), τὸ δὲ
δι' ὅλης νυκτὸς διανυκτερεῦσαι. καὶ τὸ μὲν ἑσπέρας προσα-
γρυπνῆσαι καὶ ἐφεσπερεῦσαι καὶ ἐφεσπερεύσασθαι, τὸ δὲ
προαναστῆναι περὶ τὸν ὄρθρον ἐπορθρεύσασθαι. ὥρα δὲ
καὶ ἡμιώριον, ὡς Μένανδρος, σημεῖον ὠνομάζετο παρὰ τοῖς
παλαιοῖς. καὶ ἀπὸ σκιᾶς δὲ ἐδηλοῦτο, οἷον δεκάπους ἡ σκιὰ 72
καὶ ἑνδεκάπους.

ἔστι δὲ τῶν καιρῶν καὶ τὰ ἐπιρρήματα τοῦ χρόνου,
τότε καὶ πότε καὶ ὁπότε, καὶ ὁπηνίκα καὶ πηνίκα καὶ ἡνίκα
καὶ τηνικαῦτα, καὶ ποτέ, καὶ πάλαι καὶ πρόπαλαι καὶ τρί-
παλαι. πρὸ ὀλίγου, πρὸ πολλοῦ. μετ' ὀλίγον, ὀλίγῳ ὕστε-
ρον, βραχεῖ ὕστερον. ἄρτι, ὅ ἐστι πρὸ μικροῦ, καὶ νῦν δή,
ὅ ἐστι ταὐτόν. καὶ ὅλως πολλὰ τῆς αὐτῆς ἰδέας ἐστίν.

Φέρε δὴ καὶ περὶ οἴκου φράσωμεν. οἶκος, οἰκία, οἴκη- 73
σις, οἰκητήριον, ἐνοικητήριον, καταγωγή, καταγώγιον, ὑπο-
δοχή, κατάλυσις, καταλυτήριον, ξενών, αὐλή, ἐνδιαίτημα, τάχα
δὲ καὶ καλύβη καὶ σκηνή. οἰκῆσαι, ἐνοικῆσαι, κατάγεσθαι, ἐγ-
κατάγεσθαι, ἐνδιαιτηθῆναι, καταλῦσαι, ἐναυλίσασθαι, καταυ-
λίσασθαι, σκηνῶσαι, κατασκηνῶσαι. τὰ μέντοι ἐνδιαιτήματα, 74
ὥσπερ καὶ τὰ ἐνηβητήρια, οὐκ ἐπὶ τῶν ἀναγκαίων οἰκήσεων
ἀλλ' ἐπὶ τῶν τερπνῶν τάττεται. καλεῖται δὲ ὁ ὑποδεχόμε-

νος καὶ ὁ ὑποδεχθεὶς ξένος, ἰδίως δὲ ὁ ὑποδεχόμενος ξενοδόχος. ἄλλως δὲ ὁ δεσπότης τῆς οἰκίας στεγανόμος· παρὰ δὲ
75 τοῖς Δωριεῦσι καὶ Αἰολεῦσιν ἑστιοπάμων ὀνομάζεται. ἔνιοι δ' αὐτὸν καὶ ναύκληρον ἐκάλεσαν, καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς καταγωγῆς μισθὸν ναῦλον, ὅπερ ἐνοίκιον οὐ παρὰ τοῖς πολλοῖς μόνον ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς καλεῖται, παρὰ δὲ ἐνίοις καὶ στεγανόμιον. εἴποις δ' ἂν μισθώσασθαι καὶ μισθῶσαι οἶκον, ὅπερ Ἡρόδοτος ἐκδιδόναι καλεῖ· «ἐμισθοῦντο παρ' οὐκ ἐκδιδόντος τὴν αὐλήν.»

76 μέρη δ' οἰκίας αὔλειος θύρα, κηπαία θύρα, ἀμφίθυρος, ἣν Ὅμηρος ὀρσοθύρην καλεῖ, οἱ δὲ πολλοὶ πλαγίαν θύραν. εἶτα οὐδὸς καὶ τὰ περὶ τὰς θύρας μέρη, θαιρὸς μὲν ὁ στροφεὺς ὀνομαζόμενος, σταθμοὶ δὲ τὰ ἑκατέρωθεν ξύλα κατὰ πλευρὰν τῶν θυρῶν, ἃ καὶ παραστάδας φασίν. αὐτὰς δὲ τὰς θύρας σανίδας Ὅμηρος καλεῖ. τὸ δ' ὑπὲρ αὐτὰς ὑπερθύριον, τὸ δὲ προῦχον τοῦ ὑπερθυρίου γεῖσον καὶ
77 γείσωμα. τὰ δὲ εἰς ἀσφάλειαν κλεῖθρα, μοχλοί, κλεῖδες καὶ κληῖδες, ἐπιβλῆτες, βαλανάγραι, ὀχεῖς. τὸν δὲ ὀνομαζόμενον κόρακα κορώνην Ὅμηρος καλεῖ. εἰσιόντων δὲ πρόθυρα καὶ προπύλαια. καὶ τὸν μὲν πυλῶνα καὶ θυρῶνα καλοῦσι, τὸ δὲ τοῦ πυλωροῦντος οἴκημα πυλώριον. εἶτα πρόδομος καὶ προαύλιον, καὶ αὐλὴ τὸ ἔνδον, ἣν αἴθουσαν Ὅμηρος καλεῖ.
78 εἴποις δ' ἂν τὸν περίστυλον τόπον καὶ περικίονα (καὶ γὰρ στῦλος καὶ κίων ὀνομάζεται), κατὰ δὲ τοὺς Ἀττικοὺς περίστωον. στοὰν δὲ κάλει τὸ μέρος αὐτοῦ· στοὰ γὰρ τὸ ταμιεῖον καλεῖται. ἡ μέντοι χρῆσις καὶ ἐπὶ τὰ ἐναντία τέτραπται. τῶν δὲ οἰκιῶν πρόδομος καὶ δῶμα καὶ δωμάτιον καὶ ξενών, ὃ παρὰ τοῖς νεωτέροις νοσοκομεῖον λέγεται, καὶ
79 κοιτών· εἰ γὰρ καὶ Μένανδρος αὐτὸ βαρβαρικὸν οἴεται, ἀλλ' Ἀριστοφάνης ὁ κωμῳδοδιδάσκαλος τὰ τοιαῦτα πιστότερος αὐτοῦ, εἰπὼν ἐν Αἰολοσίκωνι

κοιτὼν ἁπάσαις εἷς, πύελος μί' ἀρκέσει.

ἀνδρών, ἵνα συνίασιν οἱ ἄνδρες, εἶτα ἐξέδρα, ἵνα συγκάθηνται. συμπόσιον ἐκ τοῦ ἔργου ὠνομασμένον· τὸ δ' αὐτὸ καὶ συσσίτιον. οἶκος τρίκλινος πεντάκλινος ἢ δεκάκλινος, καὶ

---

78 3. ταμεῖον A, πλευρὸν ceteri. 79 5. εἶτα ἐξέδρα] καθέδρα A.

ἁπλῶς πρὸς τὸ τοῦ μεγέθους μέτρον ὁ τῶν κλινῶν ἀριθμός.
θάλαμος, γυναικωνῖτις, ἱστεών, ταλασιουργικὸς οἶκος, σιτο- 80
ποιικός, ἵνα μὴ μυλῶνα ὡς οὐκ εὔφημον ὀνομάζωμεν. ὀπτα-
νεῖον τὸ μαγειρεῖον, ἀποθῆκαι, ταμιεῖα, θησαυροί, φυλακτή-
ρια. Ξενοφῶν δὲ καὶ στεγνὰ καὶ στέγην ὠνόμασεν, οὕτω
πως εἰπών «ὅσα δ' οὐδ' ἐν δεκακλίνῳ μεγαλοστέγῃ,» καὶ
πάλιν «στεγνὰ ψυχεινὰ καὶ ἀλεεινά.» καλοῖτο δ' ἂν τὸ μὲν
ὑπὸ τοὺς πόδας ἔδαφος, τὸ δ' ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ὀροφὴ καὶ
στέγη. καὶ ὑπόστεγόν τι καὶ ἄστεγον καὶ κατάστεγον, καὶ
ὑπωρόφιον καὶ ὑπερωρόφιον καὶ ὁμωρόφιον. τὸ δὲ μεταξὺ 81
τοῦ ὀρόφου καὶ τοῦ στέγους παρωροφίς. τὸ δ' ὑπεράνω τοῦ
ὀρόφου στέγος, ὃ ποιητικῶς τέγος λέγεται. τὰ δ' ὑπὲρ αὐτὸ
προύχοντα, ὡς τὸν ὄμβρον ἀπερύκειν, προτεγίσματα. εἶτα
ὑπερῷα οἰκήματα, τὰ δ' αὐτὰ καὶ διήρη. αἱ δὲ προβολαὶ
τῶν ὑπερῴων οἰκημάτων, αἱ ὑπὲρ τοὺς κάτω τοίχους πρού-
χουσαι, γεισηποδίσματα, καὶ τὰ φέροντα αὐτὰς ξύλα γεισή-
ποδες. ἀμείβοντες δ' εἰσὶ ξύλα ἑκατέρωθεν τῶν τοίχων ἀλ-
λήλοις ἀντερειδόμενα πρὸς τὸ τοὺς ἐκ μέσου ὑψηλοὺς ὀρό-
φους ἀνέχειν δύνασθαι.

Πλοῖον, ναῦς, ὁλκάς, σκάφος, μυριοφόρος ναῦς· τὸ 82
δὲ μυριαγωγὸς εὐτελές. ἑκατόντορος, πεντηκόντορος, τριακόν-
τορος, εἰκόσορος. ἑνήρης, ἑπτήρης, τριήρης, διήρης, μονήρης.
μακρὰ πλοῖα, στρογγύλα. ἀκάτια, ἐφόλκια, ἐφολκίδες, λέμ-
βοι, κύδαροι, γαῦλοι, κέλητες, κελήτια, ἐπακτρίδες, ἐπακτρο-
κέλητες, βάρεις, πορθμεῖον, πορθμίς, ἁλιάς, δίκροτον, ἀμ-
φηρικόν, ἀμφήρης, διῆρες, δίκωπον, ἡμιολίς, ἡμιολία, σκάφη,
πλοῖον μονόξυλον. καὶ Πτολεμαίου ναῦς πεντεκαιδεκήρης, 83
καὶ Ἀντιγόνου τριάρμενος. λέγοιτο δ' ἂν ταχεῖα ναῦς καὶ
ταχυναυτοῦσα, καὶ δρομάδες ὁλκάδες, ὡς Ἀριστοφάνης. λέ-
γεται δὲ καὶ βαρεῖα ναῦς, σιταγωγός, σιτηγός, ὁπλιταγω-
γός, στρατιῶτις, στρατηγίς, ἱππαγωγός, φορτίς, φορτηγός,
φορτηγικὸν πλοῖον καὶ ὡς Θουκυδίδης φορτικόν, λῃστρίς·
Ὅμηρος δὲ καὶ πολύζυγον ναῦν λέγει. ἔστι δέ τινα πλοῖα
Λύκια λεγόμενα κριοὶ καὶ τράγοι, ὡς εἰκάζειν ὅτι τοιοῦτόν

80 3. τὸ] τὸ καλούμενον ταμιεῖον A. 5. ὑπειπὼν A. 81 5. οἰκοδομήματα A. 7. γεισήποδες] γεῖσα A. 82 6. βαρεῖς ante Iungermannum.

*τι πλοῖον καὶ ὁ ταῦρος ἦν ὁ τὴν Εὐρώπην ἀπαγαγών. πρό-
πλους ναῦς καὶ πρόπλοι νῆες. λέγοις δ' ἂν τὰς ναῦς καὶ
πορεῖα θαλάττια καὶ ὀχήματα πελάγια.*
84 *καὶ οἱ μὲν ἐργαζόμενοι τὴν ναῦν ναυπηγοὶ καὶ τέ-
κτονες, φιλοτιμότερον δὲ νεουργοὶ καὶ νεωποιοὶ καὶ τριηρο-
ποιοὶ καὶ τὰ ὅμοια. ζωγράφοι, στυπειοπῶλαι, χαλκεῖς, σιδη-
ρεῖς, σχοινοσυμβολεῖς καὶ τὰ ὅμοια. τὰ δ' εἰς τὴν κατασκευὴν
χρήσιμα σανίδες, σίδηρος, ἧλοι, πιττάνια καὶ πίσσα, στυ-
πεῖον, κάλοι, κηρός, γόμφοι, κῶπαι καὶ τὰ σύστοιχα. ἐρεῖς
δὲ γομφοῦν καὶ πηγνύειν καὶ ἁρμόζειν, πακτοῦν καὶ πά-
κτωσις καὶ τὰ ὅμοια.*
85 *μέρη δὲ νεὼς δρύοχον, τρόπις, τροπίδια, στεῖρα, τρο-
ποί. τὸ δὲ τῇ στείρᾳ προσηλούμενον φάλκης, ἐφ' οὗ ἡ δευ-
τέρα τρόπις. καλεῖται δὲ οὗτος καὶ λέσβιον καὶ καλχήνη
καὶ κλειτοπόδιον. τὸ δὲ καταλῆγον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πρῶραν
προεμβολίς, τὸ δὲ ὑπ' αὐτὴν ἔμβολον. μέσον δὲ τῆς προεμ-
βολίδος καὶ τοῦ ἐμβόλου ἡ στεῖρα καλουμένη. ὑπὲρ δὲ τὸ*
86 *ἔμβολον δελφὶς ἵσταται, ὅταν ἡ ναῦς δελφινηφόρος ᾖ. τὸ
δὲ μεταξὺ τοῦ στόλου καὶ τῆς προεμβολίδος . . . . · ὁ στό-
λος δ' ἐστὶν ὑπὲρ τὴν στεῖραν, ὃς καὶ περικεφαλαία καλεῖ-
ται. τὸ δ' ὑπὲρ τὸ προῦχον ἀκροστόλιον ἢ πτυχὶς ὀνομά-
ζεται, καὶ ὀφθαλμός, ὅπου καὶ τοὔνομα τῆς νεὼς ἐπιγρά-
φουσι. τῇ δὲ στείρᾳ προσηλοῦται ὁ καλούμενος φάλκης. ἐν-
δοτέρω δέ ἐστιν ἑκατέρωθεν ἡ ἐφολκίς, ἣν καὶ ῥινωτηρίαν
ὀνομάζουσι. τὸ δ' ὑπὸ τὴν τρόπιν τελευταῖον προσηλούμε-*
87 *νον, τοῦ μὴ τρίβεσθαι τὴν τρόπιν, χέλυσμα καλεῖται. καὶ
τὸ μὲν ἔδαφος τῆς νεὼς κύτος καὶ γάστρα καὶ ἀμφιμήτριον
ὀνομάζεται. καλοῖτο δ' ἂν καὶ θάλαμος, οὗ οἱ θαλάμιοι
ἐρέττουσι· τὰ δὲ μέσα τῆς νεὼς ζυγά, οὗ οἱ ζύγιοι κάθην-
ται, τὸ δὲ περὶ τὸ κατάστρωμα θρᾶνος, οὗ οἱ θρανῖται.
καὶ ὅθεν μὲν αἱ κῶπαι ἐκδέδενται, σκαλμός, ᾧ δὲ ἐκδέδεν-
ται, τροπωτήρ, καὶ τροπώσασθαι ναῦν. τὸ δ' ὑπὸ τὸν σκαλ-*
88 *μὸν ἐπισκαλμίς. τὸ δ' ὑποκείμενον τοῖς ἐρέταις ὑπηρέσιον.
δι' ὧν δὲ διείρεται ἡ κώπη, τρήματα. τὸ δὲ πρὸς αὐτῷ τῷ
σκαλμῷ δέρμα ἄσκωμα. ἡ δὲ παρὰ τοὺς θρανίτας ὁδὸς*

---

84 6. post κάλοι *A* κάλωες. τὰ αὐτὰ καὶ καλώδια. 86 7. ῥηνοτηρίαν *A*.

πάροδος, παράθρανος. οἱ δὲ περὶ τὴν στεῖραν ἑκατέρωθεν
παρατεινόμενοι τροποὶ πρῶτος καὶ δεύτερος, ὁ καὶ θαλά-
μιος. ἑπτὰ δ' ἐνίοις ἀνίσταται ἡ τριήρης, ὧν ἕκαστος κατὰ
τάξιν καλεῖται, πρῶτος βόλος καὶ δεύτερος καὶ ἐφεξῆς. ὀνο-
μάσαις δ' ἂν τοῖχον δεξιὸν καὶ εὐώνυμον, καὶ σελίδα, καὶ
πλευράν. τὸ δὲ ζυγὸν καλεῖται καὶ κληὶς καὶ σέλμα. τῆς 89
δὲ πρώρας τὰ ἑκατέρωθεν παρειὰ καλεῖται καὶ πτερά. ἔστι
δέ τι ἑδώλιον πρωρατικόν, ἐφ' οὗ κάθηνται. τὰ δὲ περὶ
τὴν πρύμναν προύχοντα ξύλα περιτόναια καλεῖται. ἐκεῖ που
καὶ σκηνὴ ὀνομάζεται τὸ πηγνύμενον στρατηγῷ ἢ τριη-
ράρχῳ. τὸ δὲ ἄκρον τοῦ πηδαλίου οἴαξ· καὶ τὸ πᾶν δὲ
οἴαξ τε καὶ πηδάλιον καλεῖται. τὸ δὲ μέσον αὐτοῦ φθεὶρ
ἢ ῥίζα ἢ ὑπόζωμα, τὸ δὲ τελευταῖον πτερύγιον, τὸ δὲ λοι- 90
πὸν αὐχήν. ἵνα δὲ κατακλίνεται ὁ κυβερνήτης, ἄγκλιμα
καλεῖται. τὸ μέσον δὲ τῆς πρύμνης σανίδιον, οὗ τὸ ἐντὸς
ἐνθέμιον, τὸ δ' ἐπηρτημένον αὐτῷ ἐπισείων. τὰ δὲ ἄκρα
τῆς πρύμνης ἄφλαστά καλεῖται, ὧν ἐντὸς ξύλον ὀρθὸν
πέπηγεν, ὃ καλοῦσι στυλίδα· οὗ τὸ ἐκ μέσου κρεμάμενον
ῥάκος ταινία ὀνομάζεται. τῆς δὲ κώπης τὸ μὲν οὗ λαμβά-
νονται οἱ ναῦται, ἐγχειρίδιον, τὸ δὲ μέσον οὐρίαχος, τὸ δὲ
τελευταῖον πτερὰ καὶ ταρσοὶ κωπῶν. καὶ τὸ μὲν ὑποδεχό- 91
μενον τὸν ἱστὸν ληνός, τὸ δὲ ἐναρμοζόμενον αὐτῷ πτέρνα,
τὸ δὲ τελευταῖον τὸ πρὸς τῇ κεραίᾳ ἠλακάτη καὶ θωράκιον
καὶ καρχήσιον, τὸ δὲ ὑπὲρ τὴν κεραίαν ἄτρακτος, οὗ καὶ
αὐτὸν τὸν ἐπισείοντα ἀπαρτῶσι. καὶ ὁ μὲν μέγας καὶ γνή-
σιος ἱστὸς ἀκάτειος, ὁ δὲ κατόπιν ἐπίδρομος, ὁ δὲ ἐλάττων
δόλων. καλεῖται δέ τι καὶ λοίπαδος, ἐνίοις δὲ ἀκάτειος δο-
κεῖ. τῆς δὲ κεραίας τὸ μέσον τὸ κατὰ τὸν ἱστὸν ἄμβολα
καὶ σύμβολα, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν συνέχοντα ἀγκύλαι, τὰ δὲ
τελευταῖα ἀκροκέραια. ἐὰν δ' ᾖ κατάφρακτον τὸ πλοῖον, 92
ἐπιναυπηγοῦνται πυργοῦχοι, καὶ ἐπ' αὐτῶν πυργία δύο, δε-
ξιὸν καὶ εὐώνυμον, ὧν μέσον τὸ κατάστρωμα. τὰ δὲ ξύλα
ἐφ' ὧν αἱ σανίδες ἐπίκεινται, κανόνια καὶ σταμῖνες. τὸ δὲ

---

88 3. *δ' .. ενίοις A.* *ἕκαστον A.* 90 4. *ἀνθέμιον A.* *ἐπίσειον A.* 91 5. *αὐτὰ τὰ A.* 7. *λόγμασος A.* 9. *ἀγκάλαι* Boeckhius (Seewesen p. 153). 92 4. *σταμνίδες A.*

συνέχον ἄνωθεν ἑκατέρους τοὺς τοίχους περιτόναιον καλεῖ-
ται. εἴποις δ' ἂν κοίλη ναῦς, κοῖλον σκάφος, ἔδαφος νεώς,
τὰ κάτωθεν τῆς νεώς. καὶ τὸν τόπον δὲ τὸν πρὸς ταῖς κώ-
παις κωπωτῆρα καλοῦσιν. εἶτα παρεξειρεσία, ἔμβολον, ἄν-
τλον, ὅθεν καὶ ὑπέραντλον σκάφος. ἡ δ' ἀνοιγομένη θυρὶς
εἰς ἐκροὴν τοῦ ὕδατος εὐδίαιος καλεῖται.
93 ἔστι δὲ ἐν τῇ νηὶ ἱστός, ἱστοδόκη, κεραία, σχοινία, κά-
λοι, πρότονοι, καλῴδια, πείσματα, ἀπόγυα, πρυμνήσια· ἐγ-
χωρεῖ γὰρ τῷ ὀνόματι χρῆσθαι, κἂν ᾖ ποιητικόν. ἄγκυραι
ἀμφίβολοι, ἀμφίστομοι, ἑτερόστομοι· καὶ ἄγκυρα ἱερά, ᾗ
χωρὶς ἀνάγκης οὐ χρῶνται. ἀποβάθρα καὶ διαβάθρα, ἣν
σκάλαν καλοῦσιν. οἱ δὲ στίχοι τῶν κωπῶν ταρσώματα κα-
94 λοῦνται. δέρρεις, διφθέραι. ἔστι δέ τις καὶ μηχανὴ καὶ
τροχὸς καὶ τροχιλία, καὶ δι' ὧν οἱ κάλοι διείρονται, κρίκοι·
τὸ γὰρ κίρκοι ποιητικόν, ἴδιον δὲ τὸ κύκλοι. εἶτα θρανεῖα,
ὑπηρέσιον, ἕρματα καὶ ἡρματισμένη ναῦς καὶ ἀνερμάτιστος,
κοντός, κάδος, ἀντλία, ἱμονιά. τὰ δὲ σύμπαντα σκεύη ὅπλα
καλεῖται· καὶ ὁ Ξενοφῶν σκεύη κρεμαστὰ καὶ ξύλινα, Δη-
μοσθένης δὲ καὶ ἀποτριβὴν σκευῶν ὠνόμασεν.
95 οἱ δ' ἐμπλέοντες κυβερνήτης, πρωράτης, ναύτης, ἐρέ-
της, τριηρίτης, πρόσκωπος, ἐπίκωπος, αὐτερέτης· οὕτω γὰρ
Θουκυδίδης ὠνόμασε τοὺς καὶ ἐρέττοντας καὶ ἀπομαχομέ-
νους. περίνεως· οὕτω δ' ἐκάλεσε τοὺς ἄλλους ἐπιβάτας. τού-
τους δ' ἂν καὶ πλωτῆρας καλοῖεν· τὸ γὰρ ναυβάτας ὀνο-
μάζειν τραγικώτερον, βέλτιον δὲ τὸ ἐπιβεβηκότας καὶ ἐμ-
πλέοντας, μάλιστα δ' ἐπιβάτας. ὁ δὲ τοίχαρχος ὀνομαζόμε-
νος λόγῳ ἂν λέγοιτο τοίχων ἄρχων. ὁ δὲ παρὰ τῇ ἐσχάρᾳ
96 ἐσχαρεύς. εἴη δ' ἂν τῶν ἐμπλεόντων καὶ ἔμπορος. ἄλλης
δὲ χρείας τριήραρχος, πεντηκόνταρχος, ναύαρχος, ἐπιστολεύς·
οὕτω γὰρ ἐκαλεῖτο ὁ ἐπὶ τοῦ στόλου διάδοχος τοῦ ναυάρ-
χου. ὁ δὲ στόλος καλοῖτ' ἂν καὶ ἀπόστολος. προσθετέον
δὲ τούτοις καὶ τριηραύλην καὶ κελευστήν.

ἑτέρας δὲ χρείας ἁλιεύς, ἰχθυουλκός, ἀσπαλιευτής,
ἀσπαλιεύς, πυριευτής, τριοδοντίᾳ χρώμενος, δικτυεύς, δικτυ-

92 4. κωπητήρια A. 6. εὐδιὰς A. 94 3. ἥδιον Iungermannus.
96 6. ἰχθυουργὸς A.

συλκός, πορφυρεύς, πορφυρευτής, σπογγοθήρας, καὶ τὰ ὅμοια. τὰ δὲ ἐργαλεῖα αὐτῶν κάλαμοι, ῥάβδοι, λίνον, τρί- 97
χες ἵππειοι, ἄγκιστρα, ἀκιδωτὰ δίκτυα, ἀμφίβληστρα, πόρκοι, κύρτοι, γρῖφοι, πάναγρον, φελλοί, μολύβδαιναι. ἰχθυοθηρική, ἀγκιστρευτική, ἁλιευτική, ὑγροθηρική, ἑρκοθηρευτική, πυριευτική, καὶ τὰ ὅμοια.

ἐρεῖς δ' ἂν νήχεσθαι, νεῖν, κολυμβᾶν, δύεσθαι. εἶτα νήκτης, δύτης βύθιος, κολυμβητὴς ὕφαλος, ὕφυδρος, ἐπιπολαζόμενος, ὑπονηχόμενος. τὸ δὲ ἔργον πλεῖν, ἐμπλεῖν, ἐκπλεῖν· 98
καὶ ἔκπλους, ἀπόπλους, κατάπλους. ναυτίλλεσθαι, ἐρέττειν, κώπαις ἐλαύνειν, τριηριτεύειν, κωπηλατεῖν. οἰακίζειν δὲ καὶ κατευθύνειν τὸ σκάφος καὶ κυβερνᾶν καλείσθω ὁ κυβερνήτης ὁ ἐπὶ τῶν οἰάκων καθήμενος, ὁ τῆς νεὼς ἡγεμών, ὁ τῶν ναυτῶν ἄρχων, ὁ ἐπὶ τοῖς οἴαξιν ἑστώς, καὶ κατ' Ἀντιφῶντα ὁ ποδοχῶν, ἢ μᾶλλον κατ' ἐμὲ ὁ ποδηγῶν· κέκληται δὲ ὑπὸ ποιητῶν καὶ ἡνίοχος τῆς νεώς. καὶ τῆς νεὼς ὑποκυβερνᾶν, προκυβερνᾶν ἐπὶ τοῦ πρωρέως. καλοῦνται δέ τινες καὶ ναυτιλίαι βραχεῖαι καὶ ναυτιλίαι μακραί.

τὰ δὲ ἐντιθέμενα ταῖς ναυσὶ φόρτος, φορτία, ἀγώ- 99
γιμα, ῥῶπος, γόμος, παρενθῆκαι. ἀφ' ὧν ῥήματα ἐπιφορτίσασθαι καὶ γεμίσασθαι καὶ ἐνθέσθαι. λέγοιτο δ' ἂν καὶ πληρώσασθαι καὶ προσαναθέσθαι ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἐμβαλέσθαι καὶ ἐσβαλέσθαι. ἐκθέσθαι, ἀποφορτίσασθαι, κουφίσαι τὴν ναῦν, ἐπελαφρῦναι, ἐκβολὴν ποιήσασθαι τῶν φορτίων.

χωρία ἐπιθαλαττίδια, οἷς ἔστι προσσχεῖν, ἀκτή, ἠών, αἰγιαλός, χηλή, ὕφορμος, ὅρμος, λιμήν. ἔπαινος δὲ λιμέ- 100
νος ἢ καταγωγῆς εὔορμος, εὐπροσόρμιστος, εὔδιος, εὐλίμενος, εὔστομος, βαθύς, ἀγχιβαθής, ἐν σκέπῃ πνευμάτων, ἀπήνεμος, νήνεμος, ὑπήνεμος, ἀσφαλής, ἀκύμων, ἀκίνδυνος, ῥᾴδιος προσσχεῖν, ἀσφαλὴς προσβαλεῖν· οὐκ ἂν δεηθείης πείσματος ἐν αὐτῷ. ὅρμοι δὲ βαθεῖς, ἥσυχοι, ἀπόρρυτοι, νήνεμοι, ναύλοχοι. καὶ στόμα λιμένος, καὶ εὔστομος λιμὴν καὶ εὐεπίμικτος. τὸ δὲ ἔργον ναυλοχεῖν, καὶ τὰ ὅμοια. ψέ- 101
γων δὲ ἐρεῖς δύσορμος, δυσπροσόρμιστος, δυσπρόσμικτος, χειμέριος, ἀλίμενος (Ὑπερίδης δὲ καὶ ὄνομα ἐποίησε, «τῶν τόπων τὴν ἀλιμενίαν»), τραχύς, κατάνεμος, κυματίας, πο-

λυκύμων, ἀβαθής, πονηρὸν ἔχων τὸ στόμα, καὶ πονηρὸν
ἔχων τὸν εἴσπλουν. τὰ δὲ πράγματα καταγαγέσθαι,
κατᾶραι, καταπλεῦσαι, εἰσπλεῦσαι, εἰσορμίσασθαι, ἐνορ-
102 μίσασθαι, ἐγκαθορμίσασθαι, προσμῖξαι τῇ ἠπείρῳ, κατα-
κολπίσασθαι, προσσχεῖν, προσβαλεῖν. καὶ τὰ ὀνόματα κα-
ταίρουσι μὲν καταγωγή, κατάπλους, κάταρσις, ἀναγομέ-
νοις δὲ ἀναγωγή, ἔκπλους, ἄπαρσις. καὶ τὰ ἀπαρέμφατα
ἀπὸ τούτων ἐσχηματισμένα, ἀνάγεσθαι, ἐκπλεῦσαι, ἀπᾶραι,
ἐξορμίσασθαι. ἔστι δέ τις καὶ χηλὴ λιμένος καὶ στόμα καὶ
μυχός.

103 περὶ τοῦ ἔξω πλοῦ, εἰρεσίᾳ πλεῖν, ἀνέμῳ πλεῖν. εἴρηται
δὲ καὶ ἱστιοκώπῃ, ἀλλὰ βέλτιον εἰρεσίᾳ καὶ πνεύματι. ἀφεῖναι
εἰς τὸ πέλαγος, μετεώρῳ εἰρεσίᾳ, πελάγιοι ἐπλέομεν, μετέωροι
ἐπλέομεν. ἐπ' ἀγκυρῶν ὡρμισάμεθα, μετέωροι ὡρμισάμεθα,
ἀπεσαλεύομεν. αἴροντες ἀπὸ τῆς γῆς, πάντα ἀνασείσαντες τὰ
ἱστία, πάντα ἀναπετάσαντες τὰ ἱστία, πᾶσαν ἐκπετάσαντες τὴν
ὀθόνην, πάντα ὑποδεξάμενοι τὸν ἄνεμον. κοῦφαι νῆες, βαρεῖαι
νῆες, καταβαρεῖς. ἀγκύρας βαλέσθαι, ἀγκύρας καθεῖναι, κα-
104 τατεῖναι, στήσασθαι τὴν ναῦν, ἐκδήσασθαι τὰ πείσματα. τὸ
δὲ ἐναντίον ἀνελέσθαι τὰς ἀγκύρας, ἀνασπάσαι, ἀνελκύσα-
σθαι, λῦσαι τὰ ἀπόγυα, ἀνελκύσαι τὴν ναῦν, νεωλκῆσαι,
στήσασθαι ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἐπὶ τοῦ ναυστάθμου, ἐν τοῖς
νεωρίοις, ἐν τοῖς νεωσοίκοις, καὶ ὅσα ἄλλα εἴωθε λέγεσθαι.
ἄλλης δὲ χρείας, ὤκειλεν ἡ ναῦς, προσώκειλεν, ἐξώκειλεν.

105 πλοῦς εὔδιος, ἡδύς, ἀσφαλής, ἀκίνδυνος, ἄλυπος,
ὡραῖος. αὔρας ἐπιπνεούσης λεπτῆς, πραείας, ἡδείας, λιγυ-
ρᾶς, ζεφυρίας, Ζεφύρων. ἀνέμου δεξιοῦ γενομένου, ἐπιγε-
νομένου, ἐπιπνέοντος, προσπνέοντος, προπέμποντος, παρα-
πέμποντος, συμπροπέμποντος. ἀνέμου ἐπικαίρου, φοροῦ,
ἐπιφόρου, φιλίου. δι' ἀκριβοῦς αἰθρίας, δι' ἀνεφέλου τοῦ
ἀέρος, καταβάντος ἐκ γῆς τοῦ πνεύματος, κατιόντος τοῦ ἀνέ-
106 μου, ἐκ πρύμνης ἐπιπνέοντος, κατὰ πρύμναν τοῦ πνεύμα-
τος ἑστηκότος, κατὰ τῶν οἰάκων πνέοντος. πλήρει τῷ ἱστίῳ,
ὑπόπλεῳ τῇ ὀθόνῃ, ἀνέμῳ κεχριμένῳ. ἐπλέομεν δι' εὐδίας,
διὰ γαλήνης, ἐν θαλάττῃ σταθερᾷ καὶ στασίμῳ, λείᾳ θα-
λάττῃ, ἀκύμονι, ἀπράγμονι, νηνεμίας οὔσης, πεσόντος τοῦ
πνεύματος, εὐαερίας οὔσης, εὐημερίας οὔσης, ταχυπλοίας,

ἐπιφριττούσης ἠρέμα τῆς θαλάττης αὔρᾳ γλυκείᾳ, ἐν Ἀλκυονίσιν ἡμέραις. καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων ἔστιν ἑρμηνεῦσαι 107
οὐ τοιᾶσδε οὔσης τῆς θαλάττης. ἐπλέομεν ὡς διὰ ποταμοῦ ἐπὶ πολὺ τοῦ κύματος, διέφριττε τὸ πέλαγος. ἐπλέομεν πάντα ἀνασείσαντες κάλων, πᾶσι κάλοις, πάντα ἀνέντες τὰ ἱστία, πᾶσαν τὴν ὀθόνην καθέντες, γέμοντι τῷ ἱστίῳ, πλήρει τῷ ἱστίῳ, κοίλῳ τῷ ἱστίῳ, ἐφέντες τὰ ἱστία τῷ πνεύματι, οὐδὲν ὑποστειλάμενοι. ἐξ οὐρίας ἐπλέομεν, πάντα λύσαντες τὰ ἱστία, εἰς ἥμισυ στειλάμενοι τὰ ἱστία, καθ' ἥμισυ ἀναστείλαντες, καθ' ἥμισυ ἀνέντες, ὑφέντες τι τῆς κεραίας, καθέντες βραχὺ τῆς κεραίας.

τὸ δὲ εὐδίαν εἶναι καὶ ὧδε σημανεῖς. ἰχθύων θήρα 108
ἦν, ἰχθύων εὐαγρία, εὐθηρία, ἀσπαλιευταὶ εἰργάζοντο, κολυμβηταὶ ἐπετόλμων τῇ θαλάττῃ, ἁλιέων ἦν εὐπραγία. τὰ δὲ ἐναντία χειμών, κλύδων, κλυδώνιον, ζάλη, τρικυμία, θάλαττα τραχεῖα, κοίλη θάλαττα καὶ κοιλαινομένη καὶ τραχυνομένη. καὶ ὁ πόρος ἐτραχύνετο, κυματίας ἦν, ἐκύ- 109
μαινεν, ἐκυματοῦτο. καὶ κύματα μετέρρει, μετέπιπτεν, ἐνέπιπτεν, ἠγρίαινε. φρικώδης ἦν ἡ θάλαττα, ταραχώδης. ἐπανιστάμενον τὸ κῦμα, ἀνθιστάμενον, ἀνιστάμενον. σάλος αἰρόμενος. κῦμα ἱστάμενον, ἐγειρόμενον, ὑποκινούμενον, κυρτούμενον, ἐκβιαζόμενον, ἐλαυνόμενον, ἐλαῦνον, ἐπαναχωροῦν τῇ γῇ, ἐπαναβαῖνον κατὰ ῥαχίαν, ἐπανιὸν καὶ προσιὸν ἐπὶ τὴν γῆν. σύρτις, ἄμπωτις. κῦμα κωφὸν ὑπεκινεῖτο. ἐκοιλαίνετο ἡ θάλαττα.

ἄνεμος βίαιος, σκληρός, δύσφορος, τυφών, πρηστήρ, 110
καταιγίς, στρόβιλος. ἄνεμος ἐξώστης, ἐξωθῶν, ὑποφέρων, παραφέρων, προωθῶν, ἐλαύνων, κατὰ κεφαλὴν ἐπείγων. ἀνέμου κατὰ πρῷραν ἑστηκότος, πνεύματος ἀνθεστηκότος, ἀντίου πνέοντος τοῦ πνεύματος, πρὸς ἄνεμον ἐναντίον, ἄνεμον ἀντίπρῳρον ἔχοντες, ἀκρίτων ὄντων τῶν πνευμάτων, ἀντιπνεόντων, πανταχόθεν συμπεσόντων, πανταχόθεν συρραγέντων. λάβρου ὄντος τοῦ πνεύματος, ἀμέτρου, ἐκμέτρου. 111
κατὰ πλευρὰν ἀνέμου βιαζομένου, ἐκ τοίχων ἐμπίπτοντος ἢ περιπνέοντος ἢ ἀνωθοῦντος ἢ περιαράττοντος. Εὔπολις δὲ καὶ ἄνεμον ἀσελγῆ εἶπε τὸν βίαιον· εἴη δ' ἂν ὅμοιον καὶ τὸ ὑβριστὴς ἄνεμος. ἔστι δ' εἰπεῖν καὶ πνεύματος μα-

χομένου, ἀνθεστηκότος, ἀντιπράττοντος. καὶ κυκωμένης τῆς θαλάττης, καὶ ῥοῦ μαχομένου, κατασύροντος, παρασύροντος, παρατρέποντος, ὑποφέροντος, παραφέροντος, ὠθοῦντος, ἀπ-
112 ωθοῦντος, βιαζομένου, ὑφέλκοντος, ἀντιρρέοντος. ὑπαινίττεται δέ τι τοιοῦτον καὶ τὸ Ξενοφώντειον, τὸ «σπουδάζοντος τοῦ θεοῦ», εἰ μὴ ἄρα τὸ πνεῖν ἐκ γῆς ἄνεμον οὕτως εἴρηκεν ὡς εἰς ἀναγωγὴν καιρὸν εἶναι. ἔστι δ' εἰπεῖν, ἀπειθέστεραι τοῖς κυβερνήταις ἦσαν αἱ νῆες, ἀπειθεῖς, δυσπειθεῖς, δυσάγωγοι, ἀνάγωγοι. τὰ πηδάλια οὐχ ὑπήκουεν, οὐκ ἦν διαγαγεῖν τοὺς οἴακας, οὐκ ἦν περιφέρειν τὰ πη-
113 δάλια. νεφελώδης ἦν ὁ ἀήρ, ἀχλυώδης, ζοφώδης, μέλας, βαθύς, συννέφελος, συννεφής, σκοτώδης. νυκτὶ τὰ πάντα ἐῴκει, οὐδὲν προεφαίνετο, οὐκ ἦν τὸν ἥλιον ἰδεῖν, τυφλώττουσιν ἐῴκειμεν, ἀθέατος ἦν ὑπὸ νεφῶν ὁ οὐρανός. ὑπερεῖχε τὸ κῦμα, ὑπὲρ τοὺς τοίχους ἀνέβη, ὑπερκατέβη, εἰς κοίλην τὴν ναῦν εἰσέπεσε. κάταντλον ἦν τὸ σκάφος. ἔστι δ' εἰπεῖν, ἐπλέομεν ἀπὸ κάλων, ἐκ μόνης τῆς κεραίας, ψιλῇ τῇ κεραίᾳ, ἐν χρῷ τῆς γῆς παραπλέοντες, ἐκ κάλων ἕλκοντες τὴν ναῦν.

114 τὰ δὲ πάθη οὕτως ἂν εἴποις. χειμάζεσθαι, σαλεύειν, ὠθεῖσθαι, ἀπωθεῖσθαι, παρασύρεσθαι, συγκλύζεσθαι, κατασύρεσθαι, καταδύεσθαι, βαπτίζεσθαι, ἀνατρέπεσθαι, περιτρέπεσθαι, ὀκεῖλαι, ἐξοκεῖλαι, καθέλκεσθαι, κατασπᾶσθαι, ναυαγεῖν, περιρρῆξαί που τὴν ναῦν, προσαράξαι, περιαράξαι, περιθραῦσαι. καὶ ἄλλως, διαλυθείσης τῆς νεώς, ἀνοιχθείσης, διαστάσης τῆς ἁρμονίας, τοῦ ἱστοῦ ἀποκλασθέντος, περικλασθέντος, ἀπαραχθέντος, περιαχθέντος, τῶν πηδαλίων ἀποθραυσθέντων, ἀπορραγέντων. καὶ τὰ ὀνόματα ναυαγία, κατακλυσμός, ἐπικλυσμός. ἐρεῖς δὲ καὶ «διατοιχεῖν ἔδει»· τὸ γὰρ ἀνατοιχεῖν ἰδιωτικόν.

115 οἷς δ' ἔστι ναῦν περιπεσεῖν ἐν χειμῶνι, ἕρματα κρύφια, πέτραι ὕφαλοι, σκόπελοι, σπιλάδες, βράχη, χοιράδες, ἄκραι χειμέριοι, κατήνεμοι, ὀξεῖαι, προνενευκυῖαι, σκληραί, προπετεῖς, ἀλιτενεῖς, ἀπορρῶγες, ἀπρόσμικτοι, ἀπροσπέλαστοι, τραχὺς αἰγιαλός, ἠὼν σκληρά, πρόσγειος θάλαττα, καὶ εἴ τις βιάζοιτο, ὑπόγειος, ἀβαθής, πηλώδης, τελματώδης.

116 ἐρεῖς δὲ ὄμβρος ἔπεσε, προσέπεσε, κατερρύη, ἐπικα-

τερρύη, κατηνέχθη, ἐπικατηνέχθη, ἐπερράγη, ἐξερράγη, κατερράγη, κατεχεῖτο. κατακλυσμός, ἐπικλυσμός. κάθοδος ὕδατος, φορά, καταφορά, ἄφεσις, ὁρμή, ἐπιρροή, καταβολή, ἐκβολή. βίαιος ὄμβρος, πολύς, ῥόθιος, ἐλαυνόμενος, ἐπειγόμενος, πυκνός, συνεχής, ἐξαίσιος. ἀκρατεῖς τῶν κωπῶν ἦσαν οἱ ναῦται, ὑγραὶ ἦσαν αἱ ἀντιλήψεις, ὠλίσθαινον αἱ χεῖρες, περιωλίσθαινον, ἀπωλίσθαινον, παρεφέροντο ἀπὸ τῶν κωπῶν, ἐξέπιπτον, οὐκ ἐνῆν ἐξαίρειν τὰς κώπας.

ἀστραπὴ ἐξέλαμψεν, ἐξερράγη, ἐξήστραψεν, ἐξετρίφθη, ἐπέσχε τὰ ὄμματα, ἐτάραξε, συνετάραξεν, ἐξέπληξε τὰς ψυχάς, ἐξεθορύβησε, συνέχεε, θόρυβον ἐνεποίησε ταῖς γνώμαις. λαμπρά, ὑπέρλαμπρος, διάπυρος, φλογώδης, ἐκπληκτική, βλοσυρά, ἀπρόσοπτος, δυσαντίβλεπτος, δυσπρόσοπτος, δύσοπτος, ἀντίτυπος. ὡς ἀποσκοτοῦν τὰ ὄμματα, ὡς 118 συγχέαι τὰς ὄψεις, ὡς ἐκπτοῆσαι τὰς γνώμας, ὡς συγκλείσασθαι τοὺς ὀφθαλμούς. βροντὴ σκληρά, τραχεῖα, βιαία, βαρεῖα, ὑπερμεγέθης, παμμεγέθης, ἐξετρίφθη, ἐρράγη, προσερράγη, ἐξήχησεν, περιήχησεν, ἐξεβόμβησεν, περιεβόμβησεν, ἐξεβρόντησεν, ἐπεβρόντησεν, ἐξεκτύπησεν, ἐνέπεσε ταῖς ἀκοαῖς, ἐπηρείσθη, ἐπήρωσε τὰς ἀκοάς, ἐξεπάταξε τὰς γνώμας, μικροῦ ἐμβροντήτους τοὺς ἐμπλέοντας ἐποίησεν, ἐκκεκωφημένοις ἐῴκειμεν.

τὰ δὲ τῆς ναυμαχίας, αἱ μὲν φέρουσαι τριήρεις, μακρὰ πλοῖα, ταχεῖαι νῆες, κατάφρακτα πλοῖα, οἱ δὲ ἄρχοντες τριήραρχοι καὶ πεντηκόνταρχοι καὶ ναύαρχοι καὶ στόλαρχοι καὶ ἐπιστολεῖς. τὸ δὲ πρᾶγμα ναυαρχία, τριηραρχία, πεντηκονταρχία. τῆς δὲ τοῦ ναυάρχου νεὼς τὸ ὄνομα ναυαρχὶς καὶ στρατηγίς. οἱ δὲ ἐρέται ζύγιοι, θαλάμιοι, θρανῖται. οἱ δ' ἐπὶ τοῦ καταστρώματος μάχιμοι. τὰ δὲ ὅπλα τὰ μὲν τῆς νεὼς δέρρεις καὶ διφθέραι καὶ χαλκᾶ ἔμβολα, ὅθεν καὶ χαλκέμβολοι αἱ τριήρεις, τὰ δὲ τῶν ἐμπλεόντων ἀσπίδες, θώρακες, κνημῖδες, κράνη, ξίφη, δορυδρέπανα, χεῖρες σιδηραῖ· πρὸς δὲ τὰς ἐπιβολὰς αὐτῶν ἀντεσοφίζοντο βύρσας προσηλοῦντες πρὸς τὰ τοιχίσματα τῶν νεῶν, ὅπως ὁ σίδηρος ὀλισθαίνῃ, πρὸς τὸ ἀντίτυπον ἀντιλαβὴν οὐκ

118 7. ἐπλήρωσε ante Toupium.

ἔχων. κοντοῖς ἀπεωθοῦντο καὶ διῆγον ἀπ' ἀλλήλων τὰ σκάφη.
121 πληρώματα δὲ ἐντελῆ, ἀκριβῆ, κατεσκευασμένα, εὐδόκιμα, ἐντελόμισθα· τὴν δὲ τοιαύτην ναῦν Λυσίας καὶ ἀδδηφάγον εἴρηκε. καὶ τὰ μὲν καλῶς πεπληρωμένα συγκεκροτημένα, τὰ δὲ ὡς ἑτέρως ἀπλήρωτα καὶ ἡμιπλήρωτα καὶ ἀσυγκρότητα. καὶ αἱ μὲν πλόιμοι νῆες, αἱ δὲ ἄπλοοι· καὶ αἱ μὲν ἀθαλάσσευτοι καὶ ἀκραιφνεῖς καὶ ξηραὶ καὶ διεψυγμέναι, αἱ
122 δὲ ἐντεθαλαττευκυῖαι, δίυγροι, ἀραιαί, διάβροχοι. τὸ δὲ φυλάττειν τινὰς ἐφορμεῖν καὶ ναυλοχεῖν, καὶ τὸ ἀντικαθεστηκέναι πρὸς ναυμαχίαν ἀνθορμεῖν καὶ ἀντεφορμεῖν, καὶ τὸ προσεδρεύειν προσορμεῖν, καὶ τὸ προεκπλεῦσαί ποι ἐξορμεῖν καὶ προορμεῖν, καὶ τὸ στήσασθαι τὴν ναῦν προσορμίσασθαι, καὶ τὸ ἐν κύκλῳ περιπλεῖν νῆσον καὶ προσκαθῆσθαι νήσῳ πολιορκητικῶς ἀπὸ νεῶν περιορμεῖν. καὶ περιορμίζειν
123 τὴν ναῦν περὶ τὸ χῶμά φησι Δημοσθένης· τῷ δὲ θᾶττον ποιήσαντι τοῦτο ἆθλον στέφανος ἦν. ἔστι δὲ αὐτῷ λόγος καὶ περὶ τοῦ ἐπιτριηραρχήματος· ἐπιτριηράρχημα δέ ἐστιν ὁ χρόνος ὃν τις ἐπετριηράρχησεν ἐξήκοντος μὲν αὐτῷ τοῦ καιροῦ, βραδύνοντος δὲ τοῦ διαδόχου. τὰ δὲ ἔργα ἀνάγεσθαι, προσαναπειρᾶσθαι, ἐξορμᾶν τὴν ναῦν, καὶ τὸ πλεῖν καὶ ἐκπλεῖν, περιπλεῖν, διεκπλεῖν, ἀπελάσαι τὴν ναῦν. καὶ τὰ ὀνόματα ἀναγωγή, ἀνάπειρα, πλοῦς, ἐπίπλους, περί-
124 πλους, διέκπλους. εἶτα στῆσαι τὰς ναῦς κατὰ στοῖχον, πυκνάς, ἐκ διαστημάτων. ἀρθῆναι τὰ σημεῖα, ἀντανάγεσθαι, ἀντεπιπλεῦσαι, προσεπιπλεῦσαι, προεκπλεῖν, ναυμαχῆσαι, συρραγῆναι, συμπεσεῖν, ἐμβαλεῖν, ἀναρρῆξαι, κατατρῶσαι, ἀναρρῆξαι τὴν παρεξειρεσίαν, ἀναρρῆξαι τὴν πρῷραν, ἀνοῖξαι τὴν ναῦν ὑπὸ τὴν ἐμβολήν, ἄπλους ποιῆσαι τὰς ναῦς, αὐτάνδρους καταδῦσαι, βαπτίσαι, καταναυμαχῆσαι, ἀναδήσα-
125 σθαι, αἰχμαλώτους λαβεῖν, ἐφέλκεσθαι. καὶ τὸ μὲν εἰς ἐμβολὴν ὑπαγαγεῖν εἰς τοὐπίσω τὴν ναῦν ἀνακρούσασθαι, τὸ δ' εἰς φυγὴν πρύμναν κρούσασθαι. εἴρηκε δὲ Θουκυδίδης καὶ «τραυματισθεισῶν τῶν νεῶν.» τὰς δὲ πεπονηκυίας καὶ κεκακωμένας ἔστι θεραπεῦσαι, ἐπισκευάσαι, ἐπισκευάσασθαι, ζεῦξαι, ζεύξασθαι. εἴη δ' ἂν ἐκ νεῶν καὶ ἀποβαίνειν ποι τῆς πολεμίας καὶ ἐκβαίνειν, καὶ ἀποβάσεις ποιεῖσθαι, καὶ κατασύρειν λείαν εἰς τὰς ναῦς.